

Rakentaja

7/2024

LUOTTAMUSHENKILÖRISTEILY

seilasi taas Itämerellä. s. 26

LUKUISIA ONGELMIA

Peabin työmaalla
Helsingissä. s. 4

Maakokous

Jyväskylästä haettiin neuvoa ja vauhtia tuleviin
tes-neuvotteluihin. s. 8

MIHIN AMMATTILAISEN AIKA TÄRVÄÄNTYY TYÖMAILLA? s. 30

”

Johanna Hellsten on kirjoittanut rakennusalasta vuodesta 2001, eikä ole vieläkään saanut siitä tarpeekseen.

Kuuntelisit sinäkin joskus

TOISEN KUUNTELEMINEN on avain hyvään parisuhteeseen. ”Sulje suu ja avaa korvat” toimii monenlaisissa muissakin suhteissa. Aikojen synkkyudesta huolimatta tähän Rakentajaan on osunut monenlaisia tarinoita vuoropuhelusta ja yhteistyöstä, jolla voidaan oikeasti saavuttaaakin jotain.

ARKKITEHTITOIMISTOJEN LIITON toimitusjohtaja ja kokenut elementtityöntekijä jakavat samanlaisia ajatuksia siitä, millaista arkkitehtuurin pitäisi olla, jotta rakentaminen olisi helpompaa. Tohtorinväitöskirjan tekijä sai arvokasta apua rakennustyöntekijöiltä työmaiden ajanhukkaa tutkivaa väitöskirjaansa varten. Työntekijöiden ja johdon yhteistyöllä syntyi työturvallisuusinnovaatio putkitöihin. Työmarkkinajärjestöjen on yhdessä helpompi puuttua harmaaseen talouteen kuin kummankaan yksinään.

ON AIVAN PÄIVÄNSELVÄÄ, että keskustelemalla ja kuuntelemalla syntyy kaikkia osapuolia tyydyttäviä ratkaisuja ja uusia tapoja tehdä asioita paremmin. Yhteistyön myötä luottamus vahvistuu mahdollistaen yhteiset hankkeet myös tulevaisuudessa.

SIKSI KULUNUT VUOSI tuntuukin niin käsittämättömältä, kun tarkastelee Suomen hallituksen toimia työmarkkinoilla. Kuulemiset on kuultu, kuuntelusta ei tietoaakaan. Vi-

meisimpänä etappina tällä synkällä vaelluksella on paikallisen sopimisen ulottaminen järjestäytymättömiin yrityksiin, joka tullaan arvatenkin tuntemaan Lex Pentikäisenä.

PALKANSAAJAJÄRJESTÖT ovat yrittäneet saada hallitusta ymmärtämään hankkeen ilmiselviä epäkohtia; työnantajien ja työntekijöiden neuvotteluasemat eivät ole yhtä vahvat, ja vilunkifirmat pääsevät temmeltämään vapaasti. Sopiminen muuttuu sekavaksi, kun työpaikalla voi olla useampi työntekijöiden edustaja sopijaosapuolena. Koko työehtosopimusjärjestelmä heikkenee eikä kukaan oikeasti halua nähdä sitä härdelliä, joka syntyy, jos esimerkiksi rakennusalalla menetetään työehtosopimusten yleissitovuus.

RAKENNUSLIITON varapuheenjohtaja **Jyrki Ojanen** ideoi, että yleissitovuus sementoitaisiin 10 vuodeksi, jotta voitaisiin katsoa rauhassa, miten laajennettu paikallinen sopiminen lähtee toimimaan. Hallitus ei lotkauttanut tällekkään korvaansa.

SIPILÄN HALLITUKSEN taksiuudistus, joka tehtiin kuulematta alan toimijoita, on jo toisen hallituksen paikkailtavana ja luottamus takseihin on menetetty. Eikö siitä voisi ottaa edes jotain opiksi ja kuunnella niitä, joita asia koskee? ¶

4 Peabin Helsingin kaupungille urakoimalla työmaalla on useita erilaisia ongelmia.

”Veronumeroa vauhditti huomattavasti ulkomaisen työvoiman ongelmat rakennustyömailla.”

– MARKKU HIRVONEN

ANTTI KIRVES

14

TONI MALMSTRÖM

34

Yhdessä pohtimalla syntyy työturvallisuus-innovaatioita.

JUKKA NISSINEN

JUKKA NISSINEN

36

Kaksi näkökulmaa siihen, miten arkkitehdit voisivat suunnitella rakennettavampia rakennuksia.

VAKIOT

- 2 Pääkirjoitus
- 6 Puheenjohtajan palsta
- 14 Henkilö
- 22 Rakentajan terveys
- 40 Laki ja oikeus
- 46 Liiton historiaa
- 49 Liittolainen
- 50 Kulttuuri
- 52 Kevyttä

KANNEN KUVA: JUKKA NISSINEN

JUKKA NISSINEN

8

Maakokous Jyväskylässä toi rakentajat yhteen pohtimaan tessejä.

Palkkaepäselvyyksiä ja turvallisuusongelmia

Peabin Helsingin kaupungille pääurakoimalla asuntotyömaalla Helsingin Verkkosaassa on ollut lukuisia hankaluuksia.

P **EAB** rakentaa Helsingin kaupungille HEKA Pilkkikuja 2 -nimistä hanketta, joka sisältää kahden 6–7-kerroksisen kerrostalon ja taloihin liittyvän yksikerroksisen pysäköintilaitoksen rakentamisen.

MTV3 uutisoi syyskuun puolivälissä, että päiväkoti Verkkosaaren pihalla Helsingissä tapahtui merkittävä vaaratilanne, kun rakennustelineenippu putosi nosturin ketjuista. Nippu tippui tältä Peabin urakoimalta HEKAn työmaalta.

Päiväkodin piha-alueella ei juuri silloin ollut yhtään ihmistä. Peab oli lähettänyt päiväkotilasten vanhemmille asiasta tiedotteen, mutta MTV Uutisten tietojen mukaan tiedote tapahtuneesta lähetettiin sähköpostitse päiväkodin lasten vanhemmille vasta tiistaina, kun itse onnettomuus oli tapahtunut jo edellisen viikon perjantaina.

Helsingin kaupungin asuntotuotannon ATT:n uudistuotannon yksikön päällikkö **Merja Rukon** mukaan rakennuttajallekin viesti kulki viiveellä.

– Pidimme sen jälkeen pääurakoitsijan kanssa työturvallisuudesta palaverin, jossa käytiin läpi tapahtumat ja siihen johtaneet syyt. Tuolloin käsitelimme myös viestinnän ja ilmoitustavat, Rukko kertoo.

Lokakuussa Rakennusliitto sai Helsingin kaupungilta tiedon, että työmaalla oli telineurakoitsijalta pudonnut vasara viidennestä kerroksesta kimmoten päiväkodin portin eteen. Vasara ei osunut kehenkään.

– Tieto vasaran putoamisesta tuli meille päiväkodin kautta, mutta saimme hyvin nopeasti urakoitsijan tapahtumaraportin aiheesta. Teemme tiivistä yhteistyötä sekä Rakennusliiton että Rakennusteollisuuden kanssa ja näissä tapauksissa informoimme myös heitä välittömästi, Rukko sanoo.

Helsingin kaupunki on tehnyt molemmista läheltä piti -tapauksista ilmoituksen Uudenmaan Aviin.

– Ensimmäisen kohdalla halusimme varmistaa, että se päättyy myös käsittelyyn eikä jää vain

projektipäällikön tekemään puhelinsoittoon ja sähköpostiin. Saimme Rakennusliiton puolelta asiaan vielä lisäapua. Läheltä piti- tapauksista voidaan saada tärkeää oppia, jotta vastaavilta tilanteilta välttyttäisiin jatkossa ilman henkilövahinkoja. Saamani tiedon mukaan Avin tarkastaja on käynyt tänään (24.10.) työmaalla, Rukko kertoo.

Rukon mukaan molemmat tapaukset ovat äärettömän valitettavia ja vakavia.

- Työturvallisuus ja yleinen turvallisuus ovat jokaisen rakentamiseen osallistuvan yhteisiä asioita ja jokainen voi vaikuttaa siihen toimillaan. Päätoteuttajalla on kuitenkin päävastuu jo lainsäädännönkin perusteella työmaan ja sen ympäristön turvallisuudesta, Rukko muistuttaa.

Rukon mukaan ATT:ssä on lisätty työturvallisuusasioiden esille tuomista ja seuraamista organisaatiossa.

- Emme kuitenkaan ole työmaalla kokoaikaisesti paikalla, vaan suurin vastuu on urakoitsijalla. Käymme urakoitsijoiden kanssa työturvallisuusasioita jokaisessa työmaakokouksessa läpi.

Ulkomaalaisten työntekijöiden palkkasotkut

Samalla työmaalla Rakennusliitto on yhdessä rakennusteollisuus RT ry:n kanssa joutunut puuttumaan kahden eri aliurakoitsijan työntekijöiden palkkaepäselvyyksiin.

Ensimmäinen tapaus elokuussa koski aliurakoitsijan useiden työntekijöiden työsuhdesaatavien palkanmaksun viivästymistä sekä lopputilin maksamatta jättämistä. Syyskuun alussa Peab pyysi yksilöimään tarkasti, mitkä saatavat koskettavat tätä työmaata.

Rakennusliitto pyysi Peabia toimittamaan kulunvalvontatiedot työmaalta asian selvittämiseksi, kuten RT:n kanssa on UTS-menettelyohjeessakin sovittu. Peab ei suostunut luovuttamaan tietoja tietosuoja-asetukseen vedoten.

Jokaiselta liiton jäseneltä, jota saatavat koskivat, pyydettiin erillinen suostumuskirjelmä kulunvalvontatietojen luovutukseen. Kirjelmät luovutettiin Peabille.

Lokakuun puolivälissä Peab toimitti kuitenkin Rakennusliitolle tiedon, että aliurakoitsija on asetettu konkurssiin. Samassa tiedonannossa kerrottiin, että pesänhoitaja hoitaa kaikki konkurssipesän asiat jatkossa, myös palkkasaatavat.

- Meidän näkökulmasta katsoen näyttää siltä, että pääurakoitsija tarkoituksella viivästytti ja vaikeutti asian selvittämistä, ja näin ollen myös tarkoituksella hankaloitti työperäisen hyväksikäytön →

Tervetuloa palvelupisteiden joulukahveille!

Eteläinen palvelualue ma 16.12. klo 8.30–16.30

Helsinki: Siltasaarekatu 4, katutaso

Kouvola: Keskikatu 4, 2. kerros

Lahti: Hämeenkatu 32

Pohjoinen palvelualue ma 9.12. klo 10–14

Joensuu: Torikatu 30

Kuopio: Kallentranta 9

Oulu: Rautatienkatu 40

Rovaniemi: Maakuntakatu 15

Läntinen palvelualue ma 9.12. klo 10.30–14

Jyväskylä: Aholaidantie 3

Pori: Liisankatu 18

Tampere: Sorinkatu 4 A

Turku: Uudenmaankatu 6 A

Vaasa: Ylätori 2, 2. krs

Hämeenlinna: ti 10.12. klo 9–13

(huomaa päivämäärä),

HTY:n tilat, Raatihuoneenkatu 20

Joulukahvit on tarkoitettu kaikille Rakennusliiton jäsenille.

Rakennusliitto

BYGGNADSFÖRBUNDET

kohteeksi joutuneen työntekijän ahdinkoa. Pääurakoitsijalla on ”norsunluutornissa” laaditut eettiset ohjeet ja vastuullisuusjulistukset varmaankin kunnossa, mutta todellisuus työmaalla on aivan jotain muuta, Rakennusliiton talonrakennuksen työehtotoimitsija **Toni Malmström** ihmettelee.

Työmaalla servittiin palkkasaatavia myös toisen aliurakoitsijan osalta. Rakennusliiton toimitsija kävi syyskuussa tekemässä työehtotarkastuksen työmaalla saamansa vihjeen perusteella 22 ulkomaalaisen työntekijän osalta. Toimitsija pyysi urakoitsijalta vuoden 2024 palkkalaskelmat maksukuitteineen, mutta urakoitsija toimitti ainoastaan palkkalaskelmat.

Toimitettujen palkkalaskelmien päivämäärät eivät täsmänneet suurelta osin työntekijöi-

den tiliotteiden päivämääriin, jotka toimitsija sai nähdäkseen työntekijöiltä. Joko palkat oli maksettu myöhemmin tai niitä ei ollut maksettu ollenkaan.

Pitkän väännön jälkeen työnantaja toimitti maksukuitit, joista ilmeni, että ajanjakson palkat oli suurelta osin maksettu vasta 26.9.2024.

– Olemme tehneet yhteistyötä harmaan talouden ja työturvallisuuden eteen yhdessä Rakennusliiton ja Rakennusteollisuuden kanssa. Olemme yhteisellä asialla ja jatkamme yhteistyötä edelleenkin. Nämäkin tapaukset osoittavat, että työtä on vielä tehtävänä emmekä ole vielä sen osalta valmiita. Oma vilpityn tavoitteeni on saada rakentamisen osalta asioita parempaan suuntaan, rakennuttajan edustaja Merja Rukko toteaa. ¶

Peabin turvallisuuspäällikkö Marko Kilpeläinen:

”Lain mukaan läheltä piti -tilanteita ei tarvitse ilmoittaa Aviin”

Turvallisuuspäällikkö Marko Kilpeläinen, miten tällaiset onnettomuudet ovat mahdollisia?

– Ensimmäinen onnettomuus tapahtui telineosien nostossa, kun nostolava rikkoontui. Sieltä valui kimmokkeella telineen pieni osio jalkakäytävälle. Toisessa tapauksessa työntekijältä tippui vasara, joka oli vasarapidikkeessä kiinni. Se osui kaiteeseen ja kimposi siitä jalkakäytävän reunaan.

Telineurakoitsija on poistettu työmaalta.

– Ensimmäisen tapahtuman jälkeen telinefirman kyseiset työntekijät poistettiin työmaalta ja vasaran tippumisen jälkeen koko yritys. Työt keskeytettiin ja toinen urakoitsija on tulossa tekemään loppupurun, kunhan Helsingin kaupunki on hyväksynyt uuden urakoitsijan.

Oliko edellinenkin urakoitsija hyväksytetty Helsingin kaupungilla?

– Näin on meillä minun käsittääkseni sovittu, että Helsingin kau-

pungilla pitää hyväksyttää kaikki urakoitsijat.

Telineasennus on korkean riskin työtä. Miten Peab yleensä valitsee telineurakoitsijat?

– Valitsemme laadukkaita firmoja ja tässä tapauksessa olimme valinneet Cramon. Tässä tapauksessa työn teki Cramon aliurakoitsija. Lähes kaikki telinefirmit Suomessa käyttävät urakoitsijoita, harvalla on omia miehiä. Otat sitten minkä tahansa firman, niin sieltä voi tulla joku heidän urakoitsijansa tekemään työn. Me edellytämme urakoitsijoilta, että ne toimivat meidän sääntöjen ja sopimusten mukaisesti ja esimerkiksi Cramo ottaa tässä nyt osaltaan roolia ja vastaa siitä, että he toimittavat peliin laadukkaita telinetekijöitä, jotka ovat ennenkin tehneet telineitä.

Miksi ilmoituksen tekeminen telineiden putoamisesta kesti niin kauan?

– Se tapahtui perjantai-iltapäivällä ja minäkin sain tiedon vasta maa-

nantaina. Siinäkin menee aikaa, kun selvitämme ensin, mitä oikeasti on tapahtunut.

Helsingin kaupunki teki tapahtumasta ilmoituksen Aviin. Rakentajan saamien tietojen mukaan Peab ei suostunut ilmoitusta tekemään.

– He kertoivat ilmoittavansa, ei kai sinne kaikkien tarvitse ilmoittaa.

Avista oli sanottu Helsingin kaupungille, että he eivät voi ottaa ilmoitusta vastaan heiltä, vaan Peabin pitäisi ilmoittaa.

– Lain mukaan läheltä piti -tilanteita ei tarvitse ilmoittaa, kun kyse ei ole tapaturmasta. Vakavat tapaturmat pitää ilmoittaa. En tiedä, mikä lisäarvo siitä Aville ilmoittamista tulee. Ja kun tieto kuitenkin meni sinne, meidän ei tarvinnut asiaa enempää miettiä, Ei sinne huvikseen ilmoitella. ¶

Ulkomaalaisten työntekijöiden palkkaepäselvyyksiin Kilpeläinen ei pysty ottamaan kantaa.

TEKSTI: JOHANNA HELLSTEN

KUVA: KIMMO BRANDT

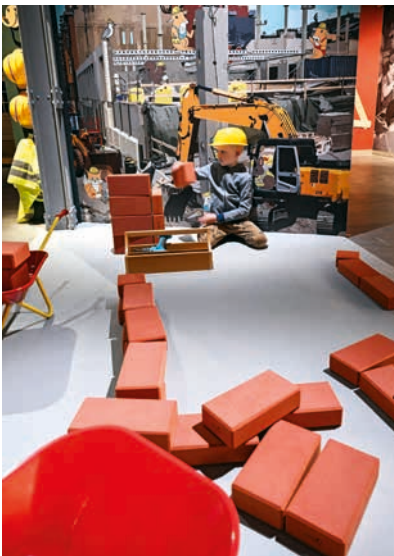
Käy katsomassa Rakentajat- näyttely Tampereella

TAMPEREEN Työväenmuseo Werstaan Rakennusliiton 100-vuotisjuhlan kunniaksi toteuttama elämyksellinen Rakentajat-näyttely on auki vielä ensi kesään asti. Näyttely on tähän mennessä ollut todellinen menestys.

– Aivan huippumäärä kävijöitä. Kesäkuussa lähes 5 000 henkeä, heinäkuussa lähes 9 000 kävijää ja elokuussakin lähes 6 000, Werstaan näyttelypäällikkö **Linda Hei-nonen** kertoo.

Rakentajat-näyttely on koottu erilaisten teemojen ympärille. Muun muassa työmaaolot, ammattinimikkeet, ansiot, työturvallisuus, työkalut ja niiden kehitys käydään läpi kuvin, esinein, tekstein ja audion avulla. ¶

Rakentajat-näyttely Tampereen Työväenmuseo Werstaassa osoitteessa Väinö Linnan aukio 8, on avoinna 10.8.2025 asti. Museoon on vapaa pääsy.

Jyrki Ojanen on Rakennusliiton varapuheenjohtaja

Halustatalous, halusta lajiin

UUTISISSA KERROTTIIN JUURI, että Wolt-lähetit ovat alkaneet järjestäytyä. Uuden ammattiosaston (PAM Couriers) puheenjohtaja totesi, että pärjätäkseen on nykyisin tehtävä vähintään 12-tuntisia työpäiviä. Tyypillinen tienesti on silloin 75 euroa. Se on kuulemma liian vähän.

Wolt laski taannoin yksipuolisesti liksoja eikä ole heltyntyn vaatimuksiin. Kyse kun on matalan katteen toiminnasta, jonka on oltava liiketaloudellisesti kannattavaa. Puhkikulunut keissi: työn ja pääoman välinen ristiriita?

Wolt on alustatalouden suomalainen sankaritarina. Kolmisen vuotta sitten uutisoitiin 7 miljardin kauppahinnasta, kun yhtiö myytiin yhdysvaltalaiselle teknologiajättille. Luonnollisesti kyse oli alustasta algoritmeineen, ei pelkästään pizzatoimituksista.

Wolt teki viime vuonna 106 miljoonan liikevaihdolla 579 miljoonaa tappiota. Kasvuyrityksen kohdalla pitää tietenkin nähdä, että panostukset nostavat myyntivolyymit kymmeniin miljardeihin. Ja tappiot käännetään voitoiksi.

Kohtalonkysymykseksi on kannattavuuden osalta esitetty se, katso taanko lähetit (kevyt)yrittäjiksi vai työntekijöiksi. Toimitusjohtaja **Tony Xu** kiisti arvion ja kertoi, suurin osa haluaa tehdä vain pari keikkaa viikossa ja lähetteihin kuuluu myös opettajia, lääkäreitä ja olympiaurheilijoita. Kaikki perustuu yksilön omaan haluun tehdä työtä vapaammin. Ulos ikkunasta katsellessa luotuun mielikuvaan ei toistaiseksi pysty täysin eläytymään.

Turha meikäreian on vähätellä miljardi-idean näppäryyttä tai epäillä rahamiesten tuottolaskelmia, mutta jotain nyrjyä tarinassa on. Eikä huolta vähennä se, että lähetit on meillä jo katsottu yrittäjiksi vain siksi, että voivat erikseen kuittaamalleen vartin reissulle (ä 3,20€) ottaa – kaiketi sattumalta saapuvilla olevan – sijaisen ilman, että täytyy yhtiöstä lupaa kysellä. Ras-kaaksi menee, jos alkaa vielä pohtia kuka kenenkin sosiaalivakuuttamisesta silloin maksaa, jos maksaa.

Wolt on myös aloittanut kumppanuuden Klarnan kanssa. Klarna on digiturvalliseksi mainostettu maksunvälityspalvelu, mutta oikeasti myös luottolaitos. Ansaintalogiikka on korko. Klarna kertoi äskettäin irtisanovan sa yli puolet työntekijöistään ja korvaavansa nämä tekoälyllä.

Klarnan avulla voi nyt ”woltata” ruokaa, vaikka tili on tyhjä. Maksaa kebabit 30 päivän päästä. Sosiaalityön suunnasta on jo vihelletty, että nerokas palvelukonsepti ajaa ihmisiä syvemmälle velkakierteeseen.

Yksilön omaa vastuuta voi julistaa loppuun asti ja kaikessa. Mutta ehkä myös kysyä: pitääkö olla niin helppo ja houkutteleva tapa tilata ravintola-aterioita kotiin, jos on matti kukkarossa? Tai jos on sitä pinkkaa, pitäisikö palvelusta yksinkertaisesti maksaa niin, että palvelijakin pärjäilee?

Woltin kilpailijan, Foodoran, mainoksissa esiintyy asiakas, jolle lähetti tuo hampurilaisen elokuvasaliin. Asiakas tiivistää vastauksen: ”Koska minä haluan”. Mikäs siinä sitten, kun kaikki haluavat. ¶

Jyrki Ojanen

Rakennusliiton maakokous: LISÄÄ LIKSAA

Maakokous Jyväskylässä kokosi noin 240 liittoaktiivia pohtimaan tulevaa työehtosopimuskierrosta.

ENGLANTILAISET ay-kollegat ovat sanoneet, että tehkää kaikenne nyt. Jos te päästätte tämän tilanteen käsistänne ja menetätte mahdollisuutenne vaikuttaa yhteiskuntaan, annatte tämän kaiken rapistua, se on todella vaikeaa rakentaa uudelleen, Rakennusliiton varapuheenjohtaja **Jyrki Ojanen** viittasi **Thatcherin** Englantiin avauspuheessaan.

Ojasen mukaan Suomen nykyisen hallituksen ohjelma on kopio Thatcherin ohjelmasta, jonka tarkoituksena

oli muun muassa pakottaa ay-liike polvilleen.

– Tiedämme, että palkkakehitys, minkä ay-liike on pystynyt jäsenilleen toimittamaan, ei ole yltänyt edes inflaatioon. Elinkeinoelämä vaikuttaisi olevan tilanteessa, jossa ainoa tapa parantaa yritysten kannattavuutta, on alentaa työvoimakustannuksia. Ruotsissa ja Tanskassa innovointi on pinnalla, mutta suomalainen elinkeinoelämä näyttää keskittyneen vanhanaikaisiin tuotteisiin ja siksi

olemme tällaisessa ahdingossa.

Ajatus on se, että tuottavuuskehityksen, jota edellytettäisiin, jotta palkkoja voisi maksaa enemmän, pitäisi yltää naapurimaiden tasolle.

– Tuoreen kiinnostavan väitöskirjan lopputulema oli, että työmaalla 80 pinnaa ammattilaisen hommista on odottelua. (Lisää Rakentajan sivulla 30). 20 prosenttia on se aika, jolloin työ etenee tehokkaasti. Nyt olisi hyvä paikka – yhdessä ja erikseen – löytää tapoja, joilla se 20 % saataisiin nostet-

Jyrki Ojanen

tua 30 prosenttiin. Se tarkoittaisi, että itse työn tuottavuus nousee 50 %.

Ojaseen mukaan on heikkoja signaaleita, että rakennusliikkeissä mietitään tällä hetkellä, onko projektirakentaminen kannattavaa ja ainoa oikea tie. Eli onko järkeä, että runkourakka, jonka 8 henkeä teki ennen kolmessa viikossa, nyt on 30 työntekijää ketjussa tekemässä samaa. Heikkoja signaaleita kuuluu myös siitä, että joissakin yrityksissä pohditaan, onko nykyisenlainen tekeminen laadun tae.

– Nyt kun olemme talonrakentamisen kuopassa ja mennään vielä syvemmälle kuoppaan tänä syksynä, voisi olla paikka, jossa voimme keskustella lujempaa siitä, miten rakentaminen tapahtuu, kun nousu alkaa? Miten saadaan omille kirjoille työvoimaa, miten saadaan harmaa talous osaksi rakentamisen kustannuksia ja miten saataisiin siihen reaaliaikaista valvontaa, jotta voitaisiin luoda tulevaisuudenuskoa ja luottamusta, joka näkyisi työn tuottavuuden nousuna?

Ojanen muistuttaa, että keskustelun siitä, minkälaista työelämää haluamme, on nyt alettava työmailla.

– Se flegmaattisuus, että katsotaan että ”joku muu” hoitaa, pitää nyt lopettaa.

Ei nöyristelyä

– Tärkeitä asioita viedään pikkuhiljaa eteenpäin. Joskus on parempia ja joskus huonompia kierroksia. Tes-neuvottelut ovat liiton tärkein tehtävä, Rakennusliiton puheenjohtaja **Kimmo Palonen** muistutti.

Palonen kertoi kuulijoille madonlukuja rakennusalan synkästä tilanteesta.

– Mutta me lähdemme neuvotteluihin pystypäin, vaikka realiteetit ymmärrämmekin.

Hallituksen toimista huolimatta pilvellä on myös hopeareunus.

– Synkillä asioilla on aina joitakin hyviä puolia ja tällä kertaa se on se, että SAK:n liittoperheessä olemme löytäneet toisemme uudelleen ja paremmin ja lähdemme koordinoimaan tes-neuvotteluita.

Palonen kertasi kuulijoille viimeisen vuoden aikana tehtyjä heikennyksiä työläinsäädäntöön ja työttömyysturvaan. Erityisesti mahdollinen yleissitovuuden mureneminen huolestaa kaikkia liittoja tällä hetkellä.

– Onko yrityksillä motivaatiota järjestäytyä työantajaliittoon sen jälkeen? Vaikka eihän se paikallinen sopiminen tietenkään ole niille ainoa syy järjestäytyä.

Palonen miettiikin, mikä isäntien tulokulma paikallisen sopimisen laajentamiseen on.

– Ovatko he myös sitä mieltä, että tässä torpedoidaan alaa, kun halutaan antaa sopimisen mahdollisuudet tuonne villiin ja vapaaseen kenttään? Siellä kun on kaikenlaisia huijareita yrittäjinä.

Noin 200 tessiä yhteistyössä maaliin

Maakokoukseen oli kutsuttu puhujavieraaksi **Jaana Ylitalo**, joka toimii SAK:ssa työehdot -osastolla työmarkkinapäällikkönä. Ylitalon rooteliin kuuluu moneen kertaan puhuttu SAK:laisten liittojen tes-neuvottelujen yhteinen koordinointi yhdessä liittopuheenjohtajien kanssa.

– SAK:laisilla liitoilla on hyvät mahdollisuudet tes-neuvottelupöydissä. Se vaatii kuitenkin yhteistyötä. Uskon siihen ja uskon meihin, Ylitalo sanoo.

Ylitalon mukaan meneillään on iso murros.

Kimmo Palonen

– Ensin hallitus vie meiltä työkalut taistella työelämän heikennyksiä vastaan, seuraavaksi vientimallilla estetään sovitteluun meno ja lopulta paikallinen sopiminen avataan järjestäytymättömille yrityksille. Hallitus yrittää murentaa yleissitovuuden, eikä se edes sano sitä rehellisesti.

Ylitalon mukaan nyt ollaan pidemmällä yhteisessä koordinaatiossa kuin pariinkymmeneen vuoteen.

– SAK:laisten liittojen 7 puheenjohtajaa johtaa koordinaatiota. He ovat panneet itsensä likoon. Tilannetta käydään viikoittain yhdessä läpi. Ja työn tukena toimivat useat asiantuntijatyöryhmät.

Ylitalon mukaan sisällöllisesti tärkeitä yhteisiä kysymyksiä ovat ne, jotka liittyvät hallituksen heikennyksiin ja siihen, miten niitä käsitellään tes-pöydissä.

– Jokaisella liitolla on tietysti tärkeät oman alan kysymyksensä sen lisäksi. ¶

Jaana Ylitalo

Tes-urakan ensimmäinen kierros

Maakokouksen keskusteluissa vilahtelivat palkankorotukset, oman osaamisen kehittäminen ja paljon muuta. Tessit eivät ole valmiita vielä seuraavankaan neuvottelukierroksen jälkeen.

SUNNUNTAINA maakokouksen ohjelmassa oli tes-sopimusalatyöryhmien tavoitteiden esittely. Neuvotteluteknisistä syistä tavoitteita ei esitellä muutamia nostoja lukuun ottamatta tarkemmin Rakentaja-lehdessä.

– Tyytymättömyys on voimaa. Osoittamalla epäkohtia selvitämme itsellemme mistä pitää taistella, varapuheenjohtaja **Jyrki Ojanen** kiteytti.

Ammattialojen tes-esityksissä tärkeimmäksi tavoitteeksi nousi palkankorotukset. Tarjolla oli laaja kirjo korotusten toteuttamistapoja, kuten palkkataulukkojen korottaminen sekä prosentti- että kiinteät korotukset.

Tes-alojen tavoitteille yhteistä oli myös se, että työntekijöiden osaami-

sen kehittymisellä ja palkkauksella pitää olla selkeämpi yhteys. Sitä voidaan toteuttaa esimerkiksi kehityskeskustelujen ja palkkataulukko-ryhmittelyjen tarkastelulla.

Ehdotukset tarkentuvat marras-joulukuussa sopimusalatyöryhmien kokoontumisissa. Useammassa työryhmässä toivottiin tes-tekstien selventämistä. Yksittäisellä aloitteella on pitkä matka lopulliseksi tes-pykäläksi, joten neuvottelun lopputulos voi olla melkoinen lausesotku.

Suomen Karbonaatti Oy:n varatyösuojeluvaltuutettu **Mika Kolehmainen** esitteli rakennustuotteen tavoitteet. Eniten kaikkia maakokousedustajia oli puhuttanut luottamushenkilövalinnat. Samat ongel-

mat vaivasivat muitakin tes-aloja.

– Tilanteessa, jossa vain muutama työntekijä on töissä, kaikki halukkaat eivät voi olla ehdokkaana lomautusten takia, Kolehmainen totesi.

Neuvottelupäällikkö **Matti Korhonen** muistutti, että lomautus ei välttämättä estä ehdolle asettumista. Infrapuolelta on työtuomioistuinten ennakkopäätös 1980-luvulta, jonka mukaan luottamushenkilöksi valittu lomautettu on kutsuttava töihin.

– Infran tessissä lukee, että luottamushenkilön on oltava työsuhteessa, muissa töissä oleva. Eikö tämä olisi hyvä muutos myös muihin tessihin, Korhonen kysyi.

Mika Kolehmainen:
Parannuksia luottamushenkilövaaliin.

Jouni Pöytäkiwi:
Muistakaa mattomiesten etuajo-oikeus.

Ismo Kuortinen:
Hyvää jäsenpalautetta.

Hyvää keskustelua tavoitteista

Mattoasentaja **Jouni Pöytäki-
vi** esitteli lattianpäällystyksen tavoitteita. Urakkahinnoittelun kehittämistä halutaan jatkaa.

– Meillä tehdään vielä 75 prosenttia töistä onneksi urakalla. Urakkatyö on valitettavasti vähenemässä.

Pöytäkiivi oli jättänyt tärkeimmän sanomansa viimeiseksi esittelyssä.

– Muistuttaisin vielä lopuksi mattomiesten etuajo-oikeudesta niin työmaalla kuin liikenteessä.

Talotekniikka-alan sopimusalavastaava **Niko Räsänen** kehui maakokouksen tunnelmaa.

– Olen ollut mukana hirvitävän monissa maakokouksissa. Henki keskusteleavassa porukassa oli erittäin hyvä. Mukana oli myös puolen tusinaa uutta osallistujaa, ja he olivat hyvin keskustelussa mukana. Tätä me tarvitsemme.

Jyväskylän maalareiden osasto 052:n edustaja **Ismo Kuorttinen** oli tyytyväinen maalareiden jäsenkyselyn palautteeseen.

– Saimme 312 jäsenkyselyvastausta. Vastauksista 164 oli työehtosopimuksen kehittämiseen liittyviä. Lisäksi 4 osastoa teki tes-aloitteen.

Eniten maalarit olivat lähettäneet palkankorotuksiin liittyviä aloitteita. Toiseksi eniten ehdotuksia tuli urakkatyön kehittämistä.

Talonrakennusala oli jakautunut useampaan alajaostoon. YIT:n pääluottamus **Jussi Sakari** esitteli koosteen kaikkien jaostojen puolesta. Työntekijöiden osaamisen kehittämistä haluttiin parantaa.

– Esitämme 2-vuotista sopimusta. Jätämme tes-neuvot- →

TEKSTI JA KUVA: JUKKA NISSINEN

Myrskyn jälkeen selkeämpää?

VJ MAA-AINES OY:N maarakennuskoneenkuljettaja **Joni Yläoutinen** on Helsingin Uudenmaan maarakentajien osasto 540:n tuore puheenjohtaja ja infran tes-neuvottelukunnan jäsen.

– Olen ollut puheenjohtajana puolitoista vuotta. Olen juuri aloittanut neuvottelukunnassa.

Yläoutinen on maakokouksessa ensimmäistä kertaa, mutta tes-asiat ja -ongelmat ovat tuttuja aikaisemmalta luottamusmieskaudelta.

– Infrapuolen tes-tavoitteet ovat kunnianhimoiset, Yläoutinen luonnehtii.

Yläoutinen valmistui maarakentajaksi vuonna 2011.

– Rakennusliittoon tutustuin silloin, kun **Mikko Lindstedt** kävi pitämässä hyvän esitelmän aiheesta. Lindstedt markkinoi hyvin 16–17-vuotiaille, että kaikki tämä on opiskelijoille ilmaista. Byggalla kaikki näytti olevan yhtä juhlaa. Liityimme silloin jäseniksi, Yläoutinen muisteli erinomaista rekrytointia.

Maakokouksen yleiskeskustelun viesti oli positiivinen.

– SAK:n **Jaana Ylitalon** puhe yhteistyöstä loi mukavan, odottavan tunnelman. Viimeisen hallitusvaihdoksen jälkeen on ollut vähän synkkää ja myrskyisää. Liittojen välinen koordinaatio piristi mieltäni ja se kertoo siitä, että ammattiliitot ovat nyt kartalla, Yläoutinen totesi.

TEKSTI JA KUVA: JOHANNA HELLSTEN

Mistä saadaan tulevaisuuden tekijät?

KATTOTYÖNTEKIÄ Vesa Jokinen Icopal Tampereelta istuu vesieristäjien tes-ryhmän kanssa.

– Olen ollut alan tes-työryhmässä mukana 9 vuotta. Oman työurani aikana vedeneristystyö on monipuolistunut. Vielä 2000-luvun alussa se oli pelkkää huopahommaa, nykyään siihen kuuluu puuhommaa ja kaikenlaista muutakin, Jokinen kertoo.

Jokisen mukaan tessissä pitäisi tarttua tiukemmin kattotyön urakkahintoihin.

– Läpivientien hinnoittelu on alhainen, joten moni on siirtynyt tuntitöihin. Katot ovat muuttuneet vaativammiksi – paljon läpivientejä ja kaikenlaisia pönttöjä – ja se hidastaa urakkaa, jolloin moni katsoo, ettei pärjää urakalla.

Jokisen mukaan vielä isomman ongelman alalle tuottaa hallituksen tekemä muutos ansiopäivärahan saamiseen tarvittavaan työssäoloaikaan.

– Se 12 kuukautta on vedeneristäjille ja asfalttimiehille hankala. Meillä ollaan yleensä 7 kuukautta töissä ja 5 kuukautta lomautettuna. Kun ansiopäiväraha tipahtaa 20 %, se jää lähtötilanteeksi seuraavalla lomautuksella. Työssäoloehto ei ehdi täyttymään.

– Minä olen jo 58-vuotias ja alan työntekijöiden keski-ikä on korkea. Mistä saadaan nuoria tekijöitä enää alalla tässä tilanteessa?

Tulevista tes-neuvotteluista Jokinen toteaa, että saavutetuista eduista ei luovuta.

– Minä olen varautunut vaikka lakkoon, mutta uskon, että työnantaja-puoli kyllä tietää, että jossain vaiheessa tällä suhdanneherkällä alalla alkaa mennä taas hyvin, ja kannattaa pitää ala houkuttelevana.

TEKSTI JA KUVA: JOHANNA HELLSTEN

Laatoittajan puntti ei tutise

LAATOITTAJA Marko Härkönen oli saapunut Oulusta mukaan pohtimaan lattianpäällystäjien tessiä. Toisin kuin monella muulla alan ihmisellä, Härkösellä on ollut hänen omien sanojensa mukaan ”loistava työvuosi”.

– Minulla on ollut täystyöllisyys, kun kohdalle on osunut 2 iso kohdetta; monitoimitalo ja palvelutalo. Minuun eivät ole vielä henkilökohtaisesti osuneet esimerkiksi työttömyysturvan leikkaukset, mutta ei vielä tiedä. Meitä on varoitettu tammikuusta, Rap Rakennus Oy:n palveluksessa työskentelevä Härkönen kertoo.

Tessin osalta Härkönen toivoo, että sitä edes noudatettaisiin kaikkialla.

– Ikuisuuskytymys on 10 x 10 -laatta ja pienet vessan lattiat. Ne ovat ihan tappokohteita. Hinta on ihan liian alhainen. Minulla on 20 vuotta kokemusta laattatöistä, joten pärjään niiden kanssa, mutta kokemattomimmat jäävät tappiolle, Härkönen varoittaa.

Härkönen on yrityksen varaluottamusies ja osasto 102:n puheenjohtaja sekä aluejärjestön varapuheenjohtaja. Tes-työryhmässä hän on ollut mukana 5 vuotta. Aktiivia tulevat – vaikeiksikin ennustetut – tes-neuvottelut eivät stressaa.

– Stressaaminen ei auta mitään. Pitää olla looginen, ettei tule virheitä. Uskon, että Rakennusteollisuus RT on vielä viisas, sillä työehtojen heikennyksistä tulisi isot riskit asiansa hyvin hoitaville firmoille.

Hallituksen työelämäheikennyksistä Härkönen pitää työttömyysturvan leikkauksia pahimpina.

TEKSTI JA KUVA: JUKKA NISSINEN

”Ostovoima on tippunut rajusti”

ILMAJOKELAINEN kirvesmies Anssi Veijalainen oli ensimmäistä kertaa maakokouksessa.

– Kuulun kirvesmiesten tes-sopimusryhmään. Täältä saa laajemman näkemyksen mitä ihmiset haluavat seuraavalta tes-kierrokselta.

SAK:laisten liittojen yhteisrintama tulevissa tes-neuvotte- luissa saa Veijalaiselta täyden tuen.

– On hyvä, että ammattiliitot menevät yhdessä linjassa neuvotteluihin. Keräämme enemmän voimaa niihin.

Maakokouksen talonrakennuksen ammattiryhmäkokouk- sessa palkankorotukset nousivat selvästi tärkeimmäksi tes-tavoitteeksi.

– Ostovoima on tippunut rajusti edellisen tes-sopimuksen jälkeen.

Rakennusalan erikoisuuteen eli ehdolliseen irtisanomiseen Veijalainen ha- luaisi parannuksia.

– Ehdollista irtisanomista tulisi muuttaa siten, että jäljelle jäisi irtisano- mistilanteessa edes puolet siitä irtisanomisajan palkasta, mihin on oikeutettu. Siinäkin tapauksessa, kun lomauttamisessa on käytetty pitkää ilmoitusaikaa.

Veijalainen on Peabin palkkalistoilla.

– Olen Seinäjoen osasto 041:n sihteeri ja Pohjanmaan alueen oppilaitostie- dottaja. Maakokouksesta on saanut myös viemisiä opiskelijoille. Urakkatyötä pitäisi saada lisää työmaille. Nuorille kannattaa kertoa millaiset palkat ovat urakassa tuntitöihin verrattuna.

telijoille ratkaistavaksi, onko esittämämme korotusluku euro- ja vai prosentteja.

Tessien parhaat palat yhteen

Vedeneristysalan terveiset ker- toi sopimuslavastaava **Karri Korpi**.

– Tes-kirjausten selkiyttä- minen nousi niin keskustelussa kuin jäsenkyselyssäkin esille. Tessin olisi oltava niin helposti luettava, että tavallinen duuna- rikin ymmärtää.

– Keskustelimme yleisesti alan vetovoiman kehittämisestä ja nuorten saamisesta alalle.

Helppolukuiset tessit saivat kannatusta myös muilta maako- kousedustajilta.

– Olen monesti puhunut tes-kirjojen selkiyttämisen puolesta. Tällaisena lukutaidot- tomana rakennustyöntekijänä kannatan sitä, Skanskan alue- yksikön varapääluottamusmie- ja liiton hallituksen jäsen **Ossi Pasanen** komppasi.

Pasasen mielestä tessettä kannattaisi lukea myös ristiin.

– Maalauksen tessissä on paljon hyvää, samoin kuin rak- sankin tessissä. Toivottavasti joku ottaa tästä kopin, hakee parhaat palat niistä ja vie ne neuvottelupöytään. ¶

Jussi Sakari: Neuvottelijat saavat päät- tää onko korotus- esitys euroja vai prosentteja.

Tekijöiden kauppa

Hinnat sis. alv 25,5 %.

DESIGN
FROM
FINLAND

Työtä päin

PATRON
SAFETY 1ST

TV:stä tutut

Talvitakki

- tuulen- ja vedenpitävä, hengittävä, teipatuilla saumoilla
- EN 20471 luokka 2

Naisten malli Amber

- koot: XS-3XL
- Alin hinta ed. 30 pv 119,-
- PAT524N/NO

Miesten malli Anton

- koot: 2XS-5XL
- Alin hinta ed. 30 pv 119,-
- PAT524K/O/P

kpl (145,-)

119,-

Talvihousut Austin

- tuulen- ja vedenpitävä, hengittävä, teipatuilla saumoilla
- EN 20471 luokka 1
- koot: 2XS-5XL, D96-DI20
- Alin hinta ed. 30 pv 109,-
- PAT525K/O/P (135,-)

109,-

Ole ylpeä työstäsi.

Vaatteet painettuna
mukaan – nopeasti.

Lue lisää

Talvivaatteet Alna 2.0

- vedenpitävä ja hengittävä Helly Tech® Performance -kalvo
- lämmin ja kevyt Primaloft® -vanu

(267,-)

219,-

Talvitakki

- EN20471 luokka 3
- koot: XS-3XL
- Alin hinta ed. 30 pv 219,-
- HH71392-269/369

Talvihousut

- EN 20471 luokka 1
- koot: C44-C64
- Alin hinta ed. 30 pv 199,-
- HH71490-269/369

(242,-)

199,-

Sievi

TV:stä tutut

Varmana pidetyt

TractionPro flexstep® 3D-dry

Turvajalkineet

AL Hit 6 XL + S3 HRO

- teräksinen nauaanastumissuoja
- alumiini-varvassuoja
- koot: 35-50
- Alin hinta ed. 30 pv 159,-
- SK52459A

159,-

(176,-)

Tarjoukset voimassa 30.11.2024 saakka. Hinnat sis. alv 25,5 %. Pidätämme oikeuden hintamuutoksiin.

Katso lähin kauppiasi ikh.fi/myymälät

Markku Hirvonen

- Verotusneuvos.
- Pitkä ura verohallinnon ja valtiovarainministeriön palveluksessa.
- Työuran jälkeen laatinut harmaata taloutta koskevia selvityksiä muun muassa eduskunnan tarkastusvaliokunnalle.
- Kirjoittanut Kalle Määtän kanssa *Harmaa talous ja talousrikollisuus – ilmenemismuodot ja torjunta* -teoksen.
- Muistelmakirja *Vero-karhun muistelmat – 30-vuotinen sota harmaata taloutta vastaan* ilmestyi tänä vuonna.

– Kahdeksan kirjassani mainitsemaa henkilöä on yrittänyt aikanaan saada minut oikeuteen, Markku Hirvonen laskee.

Kuutamokeikasta harmaaseen talouteen

Verokarhu Markku Hirvonen muistelee Rakennusliittoa lämpimästi.

KUN verotusneuvos **Markku Hirvonen** aloitti työt verohallinnossa, harmaata taloutta ei ollut olemassa. Sen sijaan kuutamourakointi oli niin yleistä, ettei verohallituksen pääjohtaja **Mikko Laaksonen** saanut 1970-luvulla rakennusmiestä mökkityömaalleen tekemään kuitillista työtä.

– 1990-luvun alussa harmaaseen talouteen tartuttiin kiinni rakennusalan järjestöjen vaatimuksesta. Kun asiaa ruvettiin purkamaan, kävi ilmi, kuinka laajasta ilmiöstä on kyse. Se ei ollut pientä kuutamourakkaa, vaan massiivista aliurakointia.

1990-luvun puolivälissä käyttöön otetut yritysten kirjanpidon reaaliaikaiset tarkastukset toivat päivänvaloon uuden ilmiön: kuittikaupan, jossa kikkailtiin arvonlisäveron vähennyksillä ja palautuksilla tekaistujen kuittien avulla.

– Se oli yllätys, kuinka laajaa kuittikauppa oli, Hirvonen kertoo.

Seuraava suuri muutos sekä harmaan että rikollisen taloudellisen toiminnan saralla oli Baltian maiden liittyminen EU:hun vuosituhaten alussa. Työvoiman liikkuvuutta rajoitettiin aluksi, mutta se ei estänyt virolaisia yrityksiä tulemasta rakennusalan.

– Palvelut saivat liikkua heti alusta asti ja se oli Rakennusliiton kannal-

ta merkittävä muutos. Olin sanonut aikaisemmin, että Rakennusliitto oli meidän tehokkain viranomaisemme. Se tiesi, mitä tapahtuu työmailla ja se pystyi pistämään yrityksen saartoon. Lopulta saarrot eivät enää tepsineetkään, virolaisfirma vaihtui nopeasti toiseksi.

Hirvonen uskoo, että järjestäytyneet rikollisuus oli ollut jo aikaisemmin mukana rakennusalan, mutta ilmiö tuli esille 2000-luvun alussa.

– Silloin tuli esille useita juttuja, joissa liivijengit olivat mukana ja taustalla. Silloin väitettiin, että ne olivat mukana erityisesti telineasennuksessa, jossa tarvittiin enemmän lihaksia kuin ammattitaitoa. Näitä firmoja tavattiin esimerkiksi suurten teollisuuslaitosten vuosihuoltojen yhteydessä.

Veronumero oli Rakennusliiton pitkäaikainen hanke, joka saatiin lopulta maaliin vuonna 2012.

– Veronumeroa vauhditti huomattavasti ulkomaisen työvoiman ongelmat.

Talousrikosten tutkinta on poliitikkojen heittopussi

Hirvosen mukaan työnantajien etujärjestöt, poliitikot ja viranomaiset ovat olleet aina innokkaasti mukana

harmaan talouden vastaisessa taistelussa. Välillä tosin ei ole selvää, millä puolella rintamaa. Esimerkiksi **Orpon** hallitus ei ole jatkanut harmaan talouden torjuntaohjelmaa. 1980-luvulla presidentti **Mauno Koivisto** epäili, että rötösherrajahti on mennyt liian pitkälle.

– **Sipilän** hallituksen taksiuudistus, Hirvonen jatkaa listaa poliitikkojen vastakarvaisista päätöksistä.

Julkisuus ja media ovat sekä vauhdittaneet että lamaannuttaneet harmaan talouden torjuntaa.

– Vuonna 1997 oli massiivinen trollauskampanja, joka oli reaktio tehostuneeseen verotarkastukseen. Se oli tyypillistä infosodankäyntiä, perusteettomia väitteitä, joita ammuimme alas. Toisaalta käännetyn alvin kohdalla tiedotusvälineet pitivät hyvin asiaa esillä. Varsinkin sen jälkeen, kun vaalirahajupakka nousi vuonna 2008. Pääsin silloin vähän ilkeilemään.

Hirvonen uskoo, että vilungintekijöiden ja viranomaisten otteluita nähdään jatkossakin. Siksi verohallinnon, poliisin ja syyttäjälaitoksen resurssit talousrikosten tutkinnassa pitäisi olla kunnossa.

– Toimintaympäristö muuttuu kaiken aikaa ja tulee uusia väärinkäytösten muotoja. ¶

RT-kortistosta apuja työvoiman hyväksikäytön torjuntaan

Uusi RT-ohjekortti auttaa yrittäjiä tunnistamaan työvoiman hyväksikäyttötilanteita ja välttämään niitä. Tietopakettista on apua myös työmaiden luottamushenkilöille.

Uusi Työvoiman hyväksikäytön torjunta rakennusalalla -RT-ohjekortti esiteltiin 8. lokakuuta Rakennustiedon avointen ovien päivänä.

– Yleisimmillään työvoiman hyväksikäyttö tarkoittaa sitä, että palkoista jätetään maksamatta lisät, Euroopan Kriminaalipoliitiikan Instituutti HEUNI:n tutkija ja RT-ohjekortin käsikirjoittaja **Anni Lietonen** sanoi.

Rakennustyömaalla hyväksikäytön uhrit ovat hyvin usein ulkomaalaisia työntekijöitä. Lietosen mukaan työsopimukset voivat näyttää asianmukaisilta, mutta todellisuudessa työntekijöitä vedetään monin tavoin.

Ohjekortissa on tietoa työperäisestä hyväksikäytöstä ja siihen liittyvistä käsitteistä, kuten kiskonnasta,

ihmiskaupasta ja harmaasta taloudesta. Lainsäädännöstä tietopakettissa on mukana muun muassa tilaajavastuu ja työnteko-oikeuden tarkastamisvelvollisuus ulkomaisilta työntekijöiltä.

– Työperäistä hyväksikäyttöä torjutaan tehokkaimmin silloin, kun tilaaja tietää kuka työtä tekee ja millä ehtoilla, Lietonen muistutti.

– Hyväksikäyttö näyttää työmaalla ihan tavalliselta työltä. Kun ymmärtää yhteydet muihin rikoksiin ja ilmioon laajemmin, silloin näkee julkisivun taakse

Lietosen mielestä RT-kortti on iso askel oikeudenmukaisten työmarkkinoiden luomisessa Suomeen. Rakennusalan lisäksi työvoiman hyväksikäyttöä tavataan kaikilla aloilla, joissa on pitkiä alihankintaketjuja ja ulkomaista työvoimaa. Kevytyrittä-

HEUNI:n tutkija ja Anni Lietonen on yksi uuden Työvoiman hyväksikäytön torjunta rakennusalalla -RT-ohjekortin käsikirjoittajista.

yydestä on tullut yksi työntekijöiden hyväksikäyttötapa, jolla vedetään myös suomalaisia palkansaajia.

– Hyväksikäyttöön voi kuulua esimerkiksi laittomia kynnysrahoja, tekaistujen lisäkulujen perimistä ja työtä teetetään vaarallisissa olosuhteissa.

– Ohjekortti edistää tervettä kilpailua ja reiluja työoloja, Avin tarkastaja Janne Varonen totesi.

Rakennusliiton talonrakennusalan sopimusvastaava Toni Malmström mukaan uuden RT-kortin tietopakettia käytetään luottamushenkilöiden koulutuksessa.

Pitkät vapaapäivättömät työjaksot voivat olla merkki hyväksikäytöstä. Joskus temput voivat olla hyvin hienovaraisia, esimerkiksi suuren velan tai palkkaennakon tapaan.

– Meidän mielestämme yritysten tehtävä on puuttua niin vakaviin kuin lieviin hyväksikäyttötapauksiin. Tämä on rakenteellinen ongelma, mikä korostaa yritysten merkitystä torjunnassa, Lietonen linjasi HEUNI:n mukaisesti.

Asiallisen urakoinnin lähtökohdat

Etelä-Suomen aluehallintoviraston Työsuojelun vastualueen tarkastaja **Janne Varoselle** rakennusala on suuri työllistäjä.

– Tämä RT-kortti on hyvä osoitus alan aktiivisuudesta vaikuttaa ilmiöön. Ohjekortti edistää tervettä kilpailua ja reiluja työoloja. Meillä on tässä yhteiset intressit, Varonen totesi.

Varonen piti kortin ohjeistusta hyvänä lähtökohtana asialliseen urakointiin. Se tarjoaa lainsäädäntöä kattavammat tavat vähentää harmaata ja mustaa taloutta rakennusosalta.

Avi valvoo erityisesti työsuhteen vähimmäisehtoja ja ulkomaalaisten työntekijöiden kohdalla työntekoi-keutta Suomessa. Avin tarkastajat ovat huomanneet, että erityisesti rakennusosalalla alkuperäisen työluvan ammatirajaus jää usein noudattamatta. Työluupa haetaan työtehtäviin, joihin

voidaan palkata EU:n ulkopuolisia työntekijöitä, mutta siitä luiskahdetaan muihin töihin.

Tarkastajat törmäävät usein väitteeseen, että ulkomaiset työntekijät ovat yksinyrittäjiä, jolloin heiltä puuttuvat kaikki työsuhteen edut. Kielitaidoton työntekijä on joutunut allekirjoittamaan sopimuksia, joiden sisältöä hän ei ole ymmärtänyt.

– Rakennusalan tarkastuksissa olemme huomanneet, että lähes 50 prosentissa ulkomaalaisten työntekijöiden palkkauksessa on ollut puutteita, erityisesti ylityö- ja sunnuntaikorvauksissa.

RT-korttihankkeessa mukana ollut Hartelan tuotantokoordinaattori **Hanne-Emilia Lempinen** on hyvin turhautunut.

– Olen tehnyt 9 vuotta töitä näiden asioiden parissa. Samat ongelmat ovat edelleen olemassa. Toivottavasti asiat muuttuvat, kun meillä on nyt tämä ohjekortti ja niitä ohjeita noudatettaisiin.

RT-kortti kertoo perustason

RT-kortisto on rakennuttajille tärkeä työkalu.

– Ohjekortin idea on siinä, että se luo vähimmäistason siitä, mitä me vaadimme rakentamisessa. Urakoitsijoiden ja aliurakoitsijoiden on tehtävä niiden ohjeiden mukaisesti, Helsingin kaupungin uudistuantoyksikö-

kön päällikkö **Merja Rukko** kiteytti RT-kortiston tarpeellisuuden.

Rakennusliiton talonrakennusalan sopimusvastaava **Toni Malmström** mukaan ajatus oppaasta oli muhinut eri organisaatioissa jo vuosia, mutta projektin lähtölaukaus annettiin Rakennusliiton ja HEUNI:n tapaamisessa maaliskuussa 2023.

– Aloimme pyörittää ajatusta alan yhteisen standardin luomisesta, Malmström kertoi.

– Olimme heti yhteydessä Rakennusteollisuus ry:n, koska liitot ovat yhdessä ennenkin saaneet aikaiseksi alaa mullistaneita uudistuksia. Rakennusteollisuus oli heti mukana hankkeessa.

Rakennustietosäätö tuli mukaan kesällä 2003. Projektiin osallistuivat myös ammattimaisten kiinteistöjen omistajien ja rakennuttajien järjestö RAKLI ja Helsingin kaupunki. Rakennusliitossa YIT:n pääluottamusmies **Jussi Sakarilla** oli tärkeä rooli ohjekortin kehitystyössä.

Ohjekortilla on eniten vaikutusta kuntien, isojen rakennuttajaorganisaatioiden, vastuullisten taloyhtiöiden sekä rehellisten rakennusalan yritysten toimintaan.

RT-kortisto on suomalaisen Rakennustieto Oy:n julkaisema maksullinen informaatiokokoelma, joka sisältää tietoa ja ohjeita muun muassa rakenteista, tilasuunnittelusta, rakennusalan sopimuksista ja tehtävänjaosta. ¶

TR-kalibrointi on arvokasta turvallisuustyötä

Talonrakennustyömaiden viikoittaisissa kunnossapitotarkastuksissa käytetään yleisesti TR-mittausta turvallisuuden arvioimiseen. YIT:llä työskentelevä **Jyrki Lindgren** kiertää kohteita ja tekee havaintoja yhdessä pääurakoitsijan henkilöstön kanssa.

KALIBROINTIMITTAUKSESSA työmaan ulkopuolinen henkilö toteuttaa viikkomittauksen ja sitä verrataan työmaan itse tekemään mittaukseen. Toimintamalli antaa työmaahenkilöstölle arvokasta tietoa siitä, kuinka hyvin heidän oma mittaustapansa vastaa ohjeistuksia ja vaatimuksia sekä miten kattavasti eri osa-alueet tulee huomioitua.

Kalibrointimittaja keskustelee poikkeamista työmaahenkilöstön kanssa ja jakaa tietoa asioista, joihin olisi syytä kiinnittää enemmän huomiota turvallisen työympäristön varmistamiseksi.

– Käyn vähintään kerran projektin aikana paikan päällä. Mieluiten runkovaiheessa ja mahdollisesti vielä kerran tai toisen sisätöiden käynnistyttyä. TR-kalibroija on itse keksitty titteli, joka ehkä parhaiten kuvaa toimenkuvaani, Lindgren naurahtaa.

Vierailuiden myötä tutuksi ovat tulleet lukuisat paikkakunnat, alueelliset työsuojelun yhteyshenkilöt ja työsuojeluvaltuutetut eri puolilla Suomea. Toisena ulottuvuutena ovat turvallisuuskierrokset, joihin osallistuu johtoa, aliorakoitsijoita sekä myös hankinnan ja suunnittelunohjauksen edustajia. Tällöin he pääsevät näkemään työmaiden todellisuuden ja hyödyntämään tätä omassa työssään.

Lindgren osallistuu lisäksi vaaratilanteiden ja tapaturmien läpikäynteihin sekä raportointeihin.

Työturvallisuuslainsäädäntöön nojaavilla TR-mittauksilla (viikoittainen kunnossapitotarkastus) tarkastellaan talonrakennustyömaan kaikissa vaiheissa turvallisuutta eri osa-alueiden kautta.

Tavanomaisia havainnoitavia asioita ovat työskentely, telineet, kulcusillat ja tikkaat, koneet ja välineet, putoamissuojaus, sähköistys ja valaistus, järjestys ja jätehuolto sekä pölyisyys. Näiden lisäksi YIT:llä on käytössään myös koronapandemian myötä käyttöön otettu hygieniaoasa-alue, joka keskittyy erityisesti työmaan sosiaalitiilojen hygieniatason tarkkailuun.

– Viime vuosina erityisesti pölynhallinnan työskentelyn aikainen seuranta on noussut vahvasti esille, sillä siihen liittyy riskitekijöitä, jotka saattavat aiheuttaa vakavia terveysongelmia vasta vuosien kuluttua, Lindgren toteaa.

Hän viittaa erityisesti betonin ja kivimateriaalin työstössä irtoavaan kvartsipölyyn. Hienojakoisena aineksena se jää ilmaan leijaillemaan ja päättyy helposti hengityksen kautta elimistöön. Nykyisin käytössä on kuitenkin entistä tehokkaampia imureita ja kohdepoistolaitteita, joilla pöly

otetaan talteen välittömästi hionnan tai muun työstövaiheen aikana. Työsuojeluviranomainenkin edellyttää kohdepoistomurina käytettävän H-luokan imuria tai muuta riittävällä suodatuskyvyllä varustettua kohdepoistolaitetta. L- ja M-luokan matalamman suodatustehon imurit ovat vähän kerrassaan häviämässä rakennustyömailta.

– Jopa pienimmät rakennusyritykset ovat hankkineet suodatuskyvyllään tehokkaimpia H-luokan imureita. Vaihtoehtoisesti niitä voidaan vuokrata, mutta yhtä lailla kyseessä on kustannuksia lisäävä menoerä. Toisaalta hintaa on toissijaista pohdiskella, kun huolehditaan ihmisten terveydestä. Oikea-aikaisella pölynhallinnan toteutuksella on myös siivouskustannuksia alentava vaikutus.

Jokaisesta tarkasteltavasta osaindeksistä kirjataan plussia ja miinuksia. Niistä lasketaan prosenttiluku, joka kertoo vallitsevan tilanteen kohteessa. Määrittely perustuu vakiintuneeseen, viranomaisenkin käyttämään toimintatapaan. Tulkinnot ja ohjeet muuttuvat ja tarkentuvat aika ajoin, joten TR-mittajaan täytyy päivittää tietoaan pitääkseen ammattitaitoaan yllä.

– Kursseja ja koulutuksia tulee suorittaa sitä mukaan kuin →

Jyrki Lindgrenin toimialue kattaa koko Suomen. Hän käy jokaisessa YIT:n talonrakennuskohteessa vähintään kerran projektin aikana.

Jyrki Lindgren tarkistaa työnjohto-harjoittelija **Topi Kauppisen** (vas.) kanssa elementtien varastointituennat ”ylä- ja alapuukkoineen”.

tarve vaatii. YIT päivittää lisäksi omaa TR-mittausohjeistustaan säännöllisesti työmailla kohdatuista aidoista haasteista saatujen oppien pohjalta.

– Osallistun myös itse ohjeistuksen kehittämiseen yhteistyössä muiden työsuojeluasiantuntijoidemme kanssa, Lindgren toteaa.

Puun ja kuoren välissä

Lindgrenin tausta on antanut oivat lähtökohdat TR-mittauksiin. Ennen niihin ryhtymistä hän ehti työskennellä 10 vuotta rakennuksilla monissa käytännön tehtävissä rakennustyöntekijänä.

– Entisenä raksamiehenä ymmärän hyvin työmaiden arjen ja osaan tarkastella asioita rakennustyötä tekevien näkökulmasta. Toisaalta olen ”puun ja kuoren välissä”, kun työnjohto ja projektinhallinta ovat toisina osapuolina TR-mittauksissa. Mutta aina on päästy asioissa yhteisymmärrykseen, Lindgren selvittää.

Työturvallisuuden toimenkuvaan siirtymistä vauhditti iän myötä lisääntyneet vaivat ja kramppit olkapäissä, niskassa ja ranteissa. Seisominen pitkiä aikoja työpäivien aikana tuntui erityisesti jaloissa. Koulutautuminen uu-

siin tehtäviin alkoi tällöin kiinnostaa ja kun avautui mahdollisuus, Lindgren tarttui tilaisuuteen.

– Erilaisia kursseja kävin useita ja kuljin kokeneen mittaajan mukana työmailla. Koeaika kesti 3 kuukautta ja sen jälkeen sain luvan jatkaa itsenäisesti nykyisessä tehtävässäni.

Ensimmäiseksi tarkastuskohteeksi osoitettiin kauppakeskus Triplan monttu Helsingin Pasilassa, jonne kalibrointimittaukset usein suuntautuivatkin. Alkuvaiheessa Lindgrenin uuteen rooliin suhtauduttiin varauksella. Auktoriteetin ja arvostuksen saavuttaminen otti aikansa, mutta sitä edisti työturvallisuuden hyödyllisyys kaikille osapuolille sekä asialähtöinen asenne.

Omaa tehtävänsä hän luonnehtiikin eräänlaiseksi putkinäön rikkojaksi, joka pystyy katselemaan työmaita ulkopuolisin silmin. Tällöin tulee havaituksi huomiotta jääviä asioita, olivatpa ne sitten epäkohtia tai esimerkiksi hoidettuja. Työn luonteeseen kuuluu tietty jämäkkyyys, mutta nipottaminen ja kyttäminen on syytä unohtaa.

– Diplomatiata ja sosiaalista pelisilmää siis tarvitaan, kuten kaikessa ihmisten välisissä kanssakäymisissä.

Lindgren kokee rakennusalalla työskentelevät kuitenkin melko yhtenäiseksi ja samanhenkiseksi porukaksi. Yhteydenpito pää- ja aliurakoitsijoiden työsuojeluvaltuutettuihin sekä Rakennusliittoon onkin ollut sujuvaa ja mutkatonta.

Pitkään jatkunut laskusuhdanne näkyy luonnollisesti tarkastettavien työmaiden vähentymisenä. Lindgrenin aloittaessa nykyiset tehtävänsä hän vieraili kiireisimpinä vuosina noin 300 kohteessa eri puolilla Suomea. Viime aikoina mittauksia on ollut vain noin puolet tästä. Kuluvana vuonna mittauksen kokonaismäärä jäänee vielä hieman edellisiä vuosia matalammaksi.

– Totta kai tämä mietityttää ja herättää huolta työn jatkuvuudesta, vaikka TR-mittauksilla on vahvat perusteet työlaissäädännössä. Itselläni on tällä hetkellä 4-päiväinen työviikko ja perjantait olen lomautettuna.

TR-mittauksen voidaan katsoa osaltaan vaikuttaneen työtapaturmien vähenemiseen. Lindgrenin mittaajauran aikana tapauksien lukumäärät ovat olleet laskussa, mutta hän muistuttaa rakentamisen yleisen hiljentyneen kaunistaneen tilastoja.

Aukkojen väli-
aikaisiin kansi-
rakenteisiin on
syytä merkitä
näkyvästi niiden
enimmäis-
kantavuus.

Nostoliinon
merkinnät
kertovat
viimeisen
tarkastuksen ja
käytöstä poiston
ajankohdan
sekä sallitun
nimelliskuorman.

– Sinällään suotuisa kehitys pitää suhteuttaa vallitsevaan tilanteeseen. Tapaturmia sattuu tavanomaista vähemmän, kun koko rakennusala on aallonpohjassa.

Lindgren on nykyään toivottu vieras työmailla. Vaikka kalibrointimittaus tehdään lähtökohtaisesti siitä etukäteen ilmoittamatta, kutsuu osa työmaista kalibrointimittajaan itsekin käymään, kun he kaipaavat ulkopuolista näkemystä mittausten suorittamiseen.

– Nykyisin työturvallisuus on oikeasti osa työntekoa eikä pelkkää sa- nahelinää. Terveenä kotiin työpäivän jälkeen, sopii motoksi nyt ja tulevaisuudessa.

Ammattilaisten erikoisryhmä

TR-mittausten kalibroijia työskentelee isoissa rakennusyhtiöissä palkattuna henkilöstönä. Rakennusliittoon kuuluvat kollegat tuntevat melko hyvin toisensa ja tapaavat toisiaan osallistuessaan koulutuksiin tai muihin ammattikuntansa tapahtumiin.

– Pienimmissä firmoissa mittauspalvelut on ulkoistettu ja ne ostetaan alihankkijoilta. Heidän keskuudessaan on vähemmän tuttuja kuin isojen urakoitsijoiden väessä, Lindgren toteaa.

Käytännössä kalibrointimittajat käyvät silmämääräisesti koko työmaan läpi ja merkitsevät havaintoja jokaisesta osa-alueesta. Tähän on

olemassa erilaisia välineitä, kuten Jyrki Lindgrenin älypuhelimien Congrid-sovellus. Siihen hän kirjaa plussia ja miinusia prosenttilukuna ilmoitettavaa yleisarvosanaa varten. Kalibrointimitauksesta saatavaa lukemaa verrataan työmaan omaan mittaukseen. YIT:n sisäisenä tavoitteena on, että mitausten erotus pysyy +/- 2 %-yksikön sisällä kalibroinnin ja työmaan oman mittaustuloksen välillä.

Mittausten yhteydessä havainnoituja korjausta vaativia puutetietoja täydennetään valokuvilla. Kokonai-

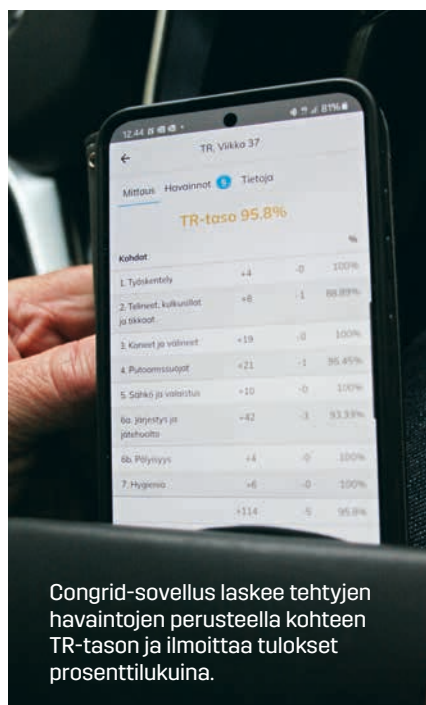
suus analysoidaan ja järjestelmästä saadaan yhteenvetoraportti jaettavaksi kaikille osapuolille. Järjestelmän etuna on reaaliaikaisuus, mikä mahdollistaa tiedonkulun ja epäkohtiin puuttumisen välittömästi. Hyvin hoidetut ja kunnossa olevat asiat nousevat yhtä lailla viiveettä esiin. Niistä voidaan lisäksi välittää tietoa urakoitsijan muille työmaille ja laatia dokumentteja myöhempiä tarkasteluja varten. Yhteenvedon pohjalta on myös helppo käydä keskustelua esimerkiksi työmaan yhteisissä turvallisuustuokioissa, Turvavarteissa.

Tulkinnalliset erimielisyydet ovat harvinaisia ja niistä päässään yhteisymmärrykseen ilman jälkijupinoita. Joskus on törmätty kielimuuriin muuta kuin suomea tai englantia puhuvien rakentajien kanssa.

– Työkulttuurikin voi erota, mutta työnjohdon avulla epäselvyydet on aina pystytty jotenkin ratkaisemaan, Lindgren sanoo viitatessaan Suomessa työskenteleviin ulkomaisiin rakentajiin.

Tarkalleen ottaen kalibrointimittaja on jo Jyrki Lindgrenin 3. työuran muutos. Ennen rakennusalalle siirtymistään hän ehti työskennellä 25 vuotta kirjanpainoalalla.

– Uuteen tarttuminen kannattaa nähdä mahdollisuutena. Nykyisin tähän suhtaudutaan avarammin kuin ennen vanhaan, jolloin ura- ja ammatinvalinnat koettiin sitoviksi sekä koko työelämän pituisiksi. ¶

Congrid-sovellus laskee tehtyjen havaintojen perusteella kohteen TR-tason ja ilmoittaa tulokset prosenttilukuina.

Ihosyöpä kattotöistä

”Saan kiittää rouvaa, että olen tässä. Hän painosti minua menemään näyttämään lääkärille luomea”, Rami Ihalin kertoo.

RAMI IHALIN sai ammattitautidiagnoosin melanoomasta, jonka syyksi katsottiin altistuminen auringon säteilylle 30 vuoden katto-työuran aikana.

– Diagnoosista on nyt 2 vuotta. Kirjoitin silloin Facebookiin itselleni muistiin, että 30 vuotta kattotöissä eikä ole aina muistanut suojata itseään tarpeeksi tai edes noteerata aurinkoa, niin tässä se oli. Loppukaneetiksi kirjoitin vielä, että ”rusketus ei tee sinusta parempaa ihmistä”, työnohjohtotehtäviin vuoden alussa siirtynyt kattohuopa-asentaja Rami Ihalin muistelee.

Ihalin on tehnyt pitkän uran Suomen katoilla.

– Tämä on ollut kivaa hommaa. Paikat vaihtuvat ja näkee konkreettisesti kättensä jäljen. Tässä työssä on ollut sellaista tekemisen vapautta.

Hän kertoo, että hänen asenteensa työhön muuttui syöpädiagnoosin jälkeen.

– Aloin noteerata ihan eri tavalla auringon polttavan kuumuuden.

Vaimo pakotti

Ihalin oli pari kertaa lääkärissä muiden asioiden yhteydessä maininnut luomesta kaulallaan, mutta lääkärit eivät olleet pitäneet sitä vaarallisena. He kuitenkin kehottivat tarkkailemaan sitä. Mies ei itsekään ottanut asiaa kovin vakavasti, sillä hänellä ei ollut minkäänlaisia oireita. Vaimon painostuksesta hän kuitenkin varasi ajan asiantuntijalle.

– Asiantuntija puuttui tilanteeseen heti ja määräsi koepalan otettavaksi. Tuloksia odottaessa rupesin katsomaan vanhempia valokuvia ja huomasin, että luomi ilmestyi kuviin 3–4 vuotta aiemmin. Eli siellä se on taustalla ollut jo pidemmän aikaa, Ihalin kertoo.

Koepalan tulokset tulivat 3 viikon kuluttua: kyseessä oli paikallinen, pahalaatuinen melanooma.

– Patologi soitti tulokset ja kysyi, miltä tämä kuulostaa. Vastasin, että ottaahan se tietysti päähän, mutta enhän minä sille mitään mahda. Kyllä se jäi päähän pyörimään.

Syöpä leikattiin ensimmäisen kerran joulukuussa 2022 ja toisen kerran vielä pari kuukautta myöhemmin.

– Se saatiin pois ja nyt on 5 vuotta kontroleja. Aluksi puolen vuoden välein, sitten vuoden välein. Kaikki kehon luomet pitää tarkistaa säännöllisesti.

Syöpädiagnoosi oli Ihalinille pysähtymisen paikka.

– Kun tällaista käy, alkaa jollain tavalla arvostaa enemmän omaa elämäänsä. Sitä ei tajua, mitä sulla on, ennen kuin sen on menettänyt.

Ihalin on kiitollinen Suomen julkiselle terveydenhuollolle.

– Kyllä meillä aika tyytyväinen saa olla tähän järjestelmään. Ihan mielelläni maksan veroja.

Ammattitauti varmistui

Ammattitautidiagnoosin osalta tilanne lähti etenemään siten, että Turun yliopistollisen sairaalan työlääkätieteen poliklinikka otti tapauksesta kopin.

– Kaikki meidän käyttöturvatieotteet eri materiaaleista käytiin läpi, työpaikalla tehtiin olosuhdekysely ja lisäksi minun piti kirjoittaa oma tekstiosio. Se oli aika pitkä prosessi, jossa kertyi paljon materiaalia, Ihalin muistelee.

Tampereelta pallo siirtyi Helsinkiin Työterveyslaitokselle.

– Olin heidän kanssaan puhelimitse yhteydessä muutamia kertoja, mutta minun ei tarvinnut käydä Helsingissä.

Työterveyslaitoksen lausunnon mukaan Ihalinin ihosyöpä oli ammattitauti. Ammattitautidiagnoosilta edellytetään, että työ on todennäköisesti →

pääasiainen taudinsyy (syyosuus yli 50 prosenttia).

Ihosityöpätapauksissa ammattitautia ei ole aina helppo osoittaa. Ihalinin tapauksessa tilanne oli kuitenkin aika selkeä.

– En ole auringonottaja. Kun on kesäkuumalla 10–12 tuntia katolla, niin ei tule ensimmäiseksi mieleen, että tuosta kotiin ja sitten ottamaan ran-

Ihosityöpä ammattitautina

Vastaajana **Soile Jungewelter**, työterveyshuollon ja korvatautiin erikoislääkäri, Työterveyslaitos

Minkälaisissa ammateissa ja aloilla ihosityöpiä esiintyy ja mitkä ovat yleisimpiä syöpien aiheuttajia?

Ammattitautiluettelon kohtaan fysikaalisista tekijöistä ultraviolettisäteilyn kohdalle on kirjattu tyypilliset sairauden muodot kuten silmän side- ja sarveiskalvon tulehdus ja ihomuutokset kuten valoihoittuma ja valokosketusihottuma.

Kemiallisista tekijöistä mainitaan **arseni**, joka voi aiheuttaa ihosityöpää. **PAH-altistumisen** yhteydestä iho- tai huulisyöpään on näyttöä eri työtehtävistä.

Kreosootialtistuneilla, muttei nuohoojilla, havaittiin ihosityöpäriskin nousu, mutta UV-säteily on saattanut olla osasyynä syöpäriskin kohoamiseen. Iho- ja huulisyöpä (ei melanooma) voidaan katsoa ammattitaudiksi yksittäistapauksissa harkinnan perusteella, mikäli on osoitettavissa pitkäkestoinen altistuminen kreosootille puun kyllästyksessä.

UV-säteily aiheuttaa ihosityöpää: melanoomaa, levyepiteelikarsinoomaa ja basaalisolukarsinoomaa, ja positiivinen yhteys on havaittu myös huulisyöpään ja tiettyihin silmän syöpiin.

Pohjoismaisissa epidemiologisissa tutkimuksissa ulkotyöntekijöiden ihosityöpäriski ei ole ollut koholla, ja huulisyöpäriski on ollut vain lievästi koholla. Vaikka auringon UV-säteily onkin voimakas altistumisen lähde myös Suomessa, on siihen liittyvä työperäisen syövän riski todennäköisesti pieni.

Pitäisikö auringossa tehtävään työhön alkaa suhtautua syöpävaarallisena työnä?

Ulkotöitä, joissa voidaan altistua auringon UV-säteilylle ovat muun muassa maatalous ja metsäta-

lous, kalastus ja merenkulku, rakennustyö, etenkin kattotyöt, tie- ja katutyö, uimavalvonta, ikkunapesu. Ihosityöpään sairastumisen riskiä nostavat muun muassa vaalea iho ja silmien väri, iho-kontakti esimerkiksi tervan kanssa, tietyt lääkkeet (syöpälääkkeet, jotkut antibiootit, masennuslääkkeet), ihosityövän esiasteet.

Ammattitauteja arvioidaan eri maissa eri tavalla, myös EU:n sisällä. Esimerkiksi Saksassa UV-säteilyn aiheuttama ihosityöpä (ei-melanooma) on kolmanneksi yleisin ammattitauti infektiosairauksien ja meluvammojen jälkeen. Vuonna 2023 Saksassa ilmoitettiin työperäisen syövän epäilyjä 7 587, joista hyväksyttiin ammattitaudiksi 3 517.

Työperäisen auringon UV-säteilyn ja aktiivisen keratoosin, Morbus Bowenin ja levyepiteelikarsinooman osalta näyttö on selkeintä, jos syövän ihoalue on altistunut merkittävästi auringon säteilylle.

Näyttö työperäisen auringon UV-säteilyn ja melanooman yhteydestä ei ole kuitenkaan riittävää. Basaliooman osalta syy-yhteyttä arvioidaan kansainvälisesti uusimman tieteellisen tiedon pohjalta, mutta toistaiseksi riittävää näyttöä ei ole ollut osoitettavissa.

Ilmastonmuutoksen myötä altistuminen auringon UV-säteilylle lisääntyy ja siksi on syytä arvioida työperäistä auringon UV-säteilylle altistumista Pohjoismaissa ja siten myös Suomessa kriittisesti.

Suojautuminen auringon UV-säteilyltä työssä ja vapaa-ajalla on tärkeää. Työssä tämä toimii vaatevalinnoilla, aurinkolaseja ja aurinkosuojatuotteita käyttämällä. Mahdollisuutta työtehtävien kiertoon voidaan harkita. ¶

nalle aurinkoa. En ole myöskään lomilla lähtenyt aurinkolomille. Sain työn takia maksimipistemäärät siitä, miten paljon Suomessa voi altistua auringon säteilylle.

Herätyksen paikka

Ihalinin mukaan nyt olisi korkea aika herätä siihen, että ilmastonmuutos tuo uudenlaisia riskejä työntekijöille. Tämän pitäisi näkyä myös työsuojelussa.

- Ilmasto muuttuu ja sen pystyy varmaan jokainen allekirjoittamaan. Kun katsoo taaksepäin 10–15 vuotta, niin kyllähän sen huomaa.

Kattotyössä ollaan säteilevän auringon alla monta tuntia päivässä. Ongelma pitäisi ensisijaisesti korjata poistamalla vaara tai haitta kokonaan.

- Helsingin suunnalla uudisrakennusten kattotöitä tehdään usein hupun alla. Täälläpäin (Länsi-Suomi) sitä ei juuri näe. Jotkut valittavat, että teltassa tulee kuuma, mutta kyllä minä olen kokeillut, miltä siellä tuntuu, kun ulkona on jo aamukymmeneltä 25 astetta lämmintä. Hupun alla on paljon miellyttävämpää.

Ihalin ei kuitenkaan unohtaisi myöskään henkilökohtaista suojautumista.

- Henkilökohtainen suojaus, eli aurinkorasva ja peittävä vaatetus olisi hyvä asia. Monen pitäisi näissä hommissa katsoa peiliinkin. Me ihmiset olemme vähän sellaisia, että tarvitsemme äärimmäistä herätystä, ennen kuin muutamme jotain.

Ihalin kehuu nykyisiä, suihkutettavia +50 aurinkorasvoja.

- Ne eivät ole enää sellaista hammastahnaa, jonka käytön jälkeen työkalut eivät pysy kädessä. Aurinkorasvaa pitää sitten muistaa myös lisätä päivän aikana.

Kesäkuumalla rakennuksillakin ihmiset yleensä tykkäisivät vähentää vaatetusta. Tässä Ihalin kehottaa ottamaan oppia vielä kuumempien maiden työntekijöistä.

- Pitkälahkeisia housuja ja flanellipaitoja näkyi esimerkiksi Espanjassa, ei shortseja ja hihattomia. Siellä itsensä suojaaminen auringolta on arkipäivää.

Ihalin toivoo, että hänen haastattelullaan olisi merkitystä jollekin toiselle rakentajalle.

- Ihmisten ajatusmaailma muuttuu, mutta usein liian myöhään. Työntekovuodet ovat usein niitä parhaita elinvuosia. Pitäisi miettiä, miten niitä elää, että pitääkö itsestään huolen? Elätkö ja työskenteletkö niin, että se parhaiden vuosien jälkeinenkin aika on hyvää ja laadukasta? Itsensä uhraamisesta työlle ei jaeta mitaleita. ¶

DUUNIMYLLY
RAKENNUSLIITON
TYÖNVÄLITYSPALVELU

YHDISTÄMME.

Duunimylly on jäsenetusi. Kyseessä on helppo digitaalinen alusta, jolla työnhakijat ja työpaikat kohtaavat.

Työpaikkaa järjestelmässä voivat hakea liiton jäsenet, ja työpaikkailmoituksia jättää alan yritykset. Välitämme myös koulutussopimus- ja oppisopimuspaikkoja.

Tee Duunimyllyyn oma työnhakijaprofiilisi ja hae töitä! Voit lisäksi tehdä paikkavahdin, joka ilmoittaa sinulle sopivista avoimista työpaikoista. Käyttö tapahtuu tietokoneella eAsiointin kautta ja älypuhelimella helposti mobiilijäsenkortin kautta.

▶ Asiakaspalvelu ja tuki:

p. 020 690 231 (ma–pe 9–15)
osaaja@rakennusliitto.fi

ura.rakennusliitto.fi

Rakennusliitto
BYGGNADSFÖRBUNDET

Rakennusliike U. Lipsanen Oy:n pääluottamusmies Matti Nyysösen ja työsuojeluvaltuutettu Valtteri Anttosen työtä helpottavat hyvät neuvotteluvälit työnantajan kanssa.

Maailmanparantajien risteily

Vaikka rakentaminen on pahassa lamakuopassa, luottamushenkilöt jaksavat tehdä töitä parempien työsuhteiden eteen.

REILUT 250 luottamushenkilöä osallistui Rakennusliiton perinteiselle luottamusmiestilalle 27.-29. syyskuuta Tukholmaan.

- Teette luottamushenkilöinä todella tärkeää työtä. Maailmanparannushommissa mietitään usein kaikkia muita, eikä omasta jaksamisesta ole niin väliä. Fakta on kuitenkin se, ettemme voi auttaa muita, jos meillä ei ole voimia jäljellä, Työterveyslaitoksen erityisasiantuntija **Liisa Puskala** muistutti palautumisen merkityksestä.

- Työn vastapainosta huolehtiminen ei ole karuruutta, vaan välttämättömyys.

Työstä ja luottamustoimesta palautumiseen on monia tapoja ja jokaiselle löytyy se mieluisin harrastus tai ajanviettotapa, joka vie ajatukset tehokkaasti pois työasioista. Luottamushenkilön tehtävät ovat kuormittavia, mutta jokaisen on muistettava huolehtia omasta jaksamisestaan.

YIT:n pääluottamusmies **Jussi Sakari** esitteli Rakennusliiton uuden Havaitse hyväksikäyttö työmaalla -kampanjan, jota on valmisteltu reilun vuoden verran.

- Harmaa talous ja työperäinen hyväksikäyttö ovat vaikeasti huomattavia asioita työmailla.

Jos epäilet omalla työmaallasi tehtävän hämähäköisyyttä, voit jatkossa ilmoittaa nimettömästi Rakennusliiton nettisivujen kautta.

Rakennusliiton varapuheenjohtaja **Jyrki Ojasa** ei ollut hyviä uutisia rakennusalan laman taantumisen. Työnantajat odottavat vaimeaa nousua ensi vuodelle.

– Hallitus ei ole tehnyt ehtäkään rakennusalan tilanteen huomioimiseksi, vaikka 45 prosenttia alan rahoituksesta kiertää verojärjestelmän kautta valtiolle.

Ojanen muistutti, että yleissitovuuden hävittäminen tessa menettävät merkityksensä.

– Jos työnantajat eivät järjestäydy, se vie yleissitovuuden. Sen lisäksi tekoily tekee työsopimuksen, jossa kaikki paikallisesti sovittavat asiat sovitaan työntekijän kannalta huonommin.

Liitto pitää yllä yleissitovuutta

Hallitus haluaa laajentaa järjestäytymättömien yritysten paikallista sopimista samalle tasolle kuin järjestäytyneillä yrityksillä.

– Paikallisen sopimisen laajentamisen kautta voi rakennuslalle tulla murheita yleissitovuuden pysymiseen, ensin muualla teollisuudessa ja myöhemmin meillä, talonrakennuksen sopimusalaavasta **Jarmo Järvinen** muistutti.

Tessin yleissitovuus takaa sen, että kaikki työnantajat joutuvat noudattamaan rakennusalan tessejä järjestäytymisestä riippumatta.

– Me sovimme tessin työnantajaliiton kanssa. Yleissitovuusjärjestelmä on rakennettu sitä varten, että järjestäytymättömien työnantajien työntekijöiden työehtot on turvattu.

Yleissitovuus tulee voimaan, kun noin 50 prosenttia alan työntekijöistä työskentelee tessin mukaisilla työehtoilla. Rakennuslalla pelkää järjestäytyneiden työnantajien työntekijämäärä ei riitä takaamaan yleissitovuutta.

– Me teemme erillissopimuksia järjestäytymättömien yritysten kanssa. Olemme pystyneet pitämään yleissitovuuden kohtalaisen hyvin näillä sopimuksilla. Yleissitovuus on se työkalu, joka helpottaa työehtojen valvontaa, Järvinen sanoi.

Järvinen kaipasi liiton jäseniltä vinkkejä työmailla tavatuista viljeistä työnantajista.

– Minulle, **Malmströmin Tonille** tai aluetoimitsijoille voi lähettää vinkkejä näistä firmoista. Yritämme parhaamme mukaan tehdä sitten sopimuksia yritysten kanssa. Pienetkin yritykset ovat tervetulleita listoillemme. Kaikki eivät tee sopimusta, mutta tähän toimintaan kannattaa laittaa pakkujia, Järvinen sanoi.

YIT:n pääluottamusmies Jussi Sakari esitteli Rakennusliiton uuden Havaitse hyväksikäyttö työmaalla -kampanjaa.

Rakennusliiton varapuheenjohtaja Jyrki Ojanen kertasi rakennusalan ankeata tilannetta.

– Rakennusalan palkoista lähtee 25 prosenttia, jos yleissitovuus menetetään, Helsingin palvelupisteen aluetoimitsija **Ari Koli** kiteytti.

Järjestäytymisaste auttaa samaan vaivaan.

– Näin 1990-luvun alun rakennuslaman kurjuuden. Työnantajat yrittävät nyt ihan samalla lailla ajaa meidät alas. Onneksi voimme myydä liiton jäsenyyttä helpommin, kun meillä on europerustainen jäsenmaksu. Yleissitovuus on meidän voimamme, Laptin Kuopion alueyksikön pääluottamusmies **Jari Savolainen** totesi. →

Laptin Kuopion alueyksikön pääluottamusmies Jari Savolainen vertasi nykyä 1990-luvun tunnelmiin.

Vaikuttaja-kurssilaiset saivat päästötodistukset risteilyllä.

Rakennusliitossa on huomattu, että verottaja on kiristänyt ateria- ja työkalukorvausten valvontaa.

– Rakentajille on tullut aikaisempaa enemmän selvityspyyntöjä, samoin korvausten hylkyjä ja veronkorotuksia. Näkemäni veronkorotukset ovat johtuneet yleensä päällekkäisistä korvausten hausta tai kuittien puuttumisesta, Järvinen sanoi.

Vaikuttajakurssilta eväitä edunvalvontaan

Tamperelaisen I Ketju Oy -vuokratyöfirman työsuojeluvaltuutettu **Johanna Majamäellä** oli tällä kertaa tavallista enemmän syytä lähteä toiselle LM-risteilylle. Laivalla jaettiin myös Vaikuttajat-opinto-ohjelman todistukset. Vuoden mittai-

Johanna Majamäki suosittelee vaikuttajakoulutusta kaikille liiton aktiiveille.

sella koulutusjaksolla parannetaan muun muassa Rakennusliiton jäsenten edunvalvonnallista otetta.

– Vaikuttaja-kurssin sisältö oli niin kiinnostava, että olisin osallistunut koulutukseen ilman opintomatkaakin.

Vaikuttaja-kurssi päättyy aina ulkomaille suuntautuvaan opintomatkkaan. Tällä kertaa kurssin lopettajaisiksi käytiin Oslolla paikallisen rakennusalan liiton, Fellesforbundetin vieraana.

– Samassa rakennuksessa oli ammattiliittojen lisäksi ison rakennusfirman ja jopa vuokratyöfirman konttori. Kysyin, miten yhteistyö sujuu eri organisaatioiden välillä ja se kuulemma onnistuu.

Majamäen mukaan Vaikuttaja-kurssin tiiviit viikonlopun mittaiset kurssijaksot eri puolilla Suomea olivat anniltaan monipuolisia.

– Kurssista on apua luottamushenkilön tehtävissä. Siinä on samaa verkostoitumista, mikä toimii täällä risteilylläkin. Voin suositella kurssia myös muille liiton aktiiveille kuin luottamushenkilöille.

Risteilyn parasta antia Majamäelle verkostoitumisen lisäksi oli psykologin puheenvuoro luottamushenkilöiden jaksamisesta.

– Täällä ei tarvitse olla vatsa tyhjänä. Täällä kuten muissakin liiton tilaisuuksissa ruokapuoli on hyvin hoidettu.

Lipsasella on hyvä neuvottelyhteys

Pieksämäkeläisen Rakennusliike U. Lipsanen Oy:n päaluottamusmies **Matti Nyysönen** on saanut välillä rakennushommista tarpeekseen.

– Olen ollut Lipsasella yhteensä 12 vuotta. Olin välillä pari vuotta muissa hommissa, sillä tarvit-

sin pienen breikin. Sitten palasin mieli virkeänä takaisin.

– Kouluttauduin mittamieheksi ja tammi-kuussa aloitin pääluottamusmiehenä.

Päälouottamusmiehen tehtävä siirtyi sopuisan sopivasti edelliseltä luotolta. Työsuojeluvalluutun pestiin oli useampi ehdokas, joten **Valteri Anttosen** jatkokausi tuli vaalituloksen perusteella. Anttonen on ollut 19 vuotta firman palkkalistoilla, työsuojeluvalluutetun pestillä 5 vuotta.

Nyysösen kauden alkuun on mahtunut ehdollisten lomautusten neuvottelusuma.

– Rakennusliitosta on löytynyt hyvä toimitsija Ari Koli, jolle on helppo soittaa. Koli tuntee nyt meidän kokonaistilanteemme. Kertaakaan ei ole tullut sellaista tunnetta, että yhteydenotostani olisi jotain vaivaa. Asioita alettiin hoitamaan heti.

– Etenkin tällaisina aikoina ammattiyhdistysliikkeen tuki korostuu. Ihmisten kannattaisi miettiä sitä kannattaako liittyä sellaiseen ammattiliittoon, jossa tunnetaan alan sopimukset ja tilanteet vai vertailla jäsenmaksujen hintoja.

Lipsanen on perheyrittäjä, jossa halutaan löytää työpaikat säilyttäviä ratkaisuja puolin ja toisin. Liiton tuella on saatu syntymään parempia ratkaisuja jäsenten kannalta. Työnantaja puolestaan haluaa pitää työntekijöistään kiinni, jotta seuraavalla nousukaudella olisi taas tekijöitä työmaille. Tällä hetkellä Lipsasella on töissä vajaat 40 rakentajaa.

– Emme ole olleet aikaisemmin tällaisessa tilanteessa, lomautukset ovat meille uusi asia. Orpon hallitus on vielä muuttanut työttömyysturvaa, Anttonen muistuttaa.

– Lyhyitä lomautuksia on ollut aina, mutta ei näin pitkiä ja sitä, että puolet työntekijöistä joudutaan lomauttamaan kerralla, Nyysösen jatkaa.

Tässä tilanteessa hyvät neuvotteluvälit koko firman johtoon ovat tarpeen.

– Toimitusjohtajalle voi soittaa milloin vain ja mistä asiasta hyvänsä, Nyysönen sanoo.

Pitkät lomautusajat kertovat myös siitä, että Lipsasella työsuhteet ovat pitkiä.

Nyysönen oli ensimmäistä kertaa LM-risteilyllä.

– Tämä on mahtava verkostoitumistapahtuma. Näkee saman alan ihmisiä ja pääsee keskustelemaan. Etenkin tuoreena luottamusmiehenä täältä saa perspektiiviä asioihin.

Anttonen on 3 risteilyn veteraani.

– Täällä tapaa aina uusia ihmisiä ja nyt myös vanhoja kollegoita. Tarinoimme siitä, miten tilanteet ovat muuttuneet, vaikkapa työllisyysessä tai sopimusasioissa. ¶

Mistä rahat elämiseen, jos jäätkin ilman työtä?

A
KASSA
Ja elämä jatkuu.

A-kassa.fi

Monta työtä,
monta alaa – yksi
työttömyyskassa!

Seuraa meitä somessa @AvoinKassa

Christopher Görtzin suunnitelmissa on jatkaa työmaiden toimivuuden tutkimista myös jatkossa.

TEKSTI JA KUVAT: JOHANNA HELLSTEN

Vapautetaan ammattilaiset tekemään työnsä paremmin

Tutkija huomasi, että rakennustyömailla ammattilaisten aikaa kuluu paljon muuhun kuin siihen mistä heille oikeasti maksetaan. Eikä se ole työntekijöiden vika.

NELJÄLLÄ työmaalla neljäntoista vapaaehtoisien asennusporukan etumiehen kypärässä kamera, jolla kerättiin yli 400 tuntia videomateriaalia. Kaikki osallistujat haastateltiin. Tutkija analysoi kerätyn kuvamateriaalin ja muun kertyneen aineiston. Mihin työmaalla kuluu aikaa?

Näistä lähtöasetelmista syntyi kiinnostava tohtorinväitöskirja, jossa pyrittiin selvittämään, mihin sähkö-, putki- ja iv-asentajien työaika kuluu ja miten työtä voitaisiin sekä tehostaa että tehdä mielekkäämmäksi sen tekijöille. Tutkimus toteutettiin vuosina 2021–2022.

– Väitöskirjani ideana on lisätä ymmärrystä siitä, mitä työmaalla tapahtuu ja mihin menee aikaa. Eikä vain johdon näkökulmasta, vaan myös työntekijöiden näkökulmasta, rakennustekniikan tohtori **Christopher Görsch** Aalto-yliopistosta kertoo.

– Uskon vahvasti, että työntekijät tietävät parhaiten, miten työ pitäisi tehdä. On tärkeää ymmärtää heidän roolinsa työmaalla ja sitä, kuinka paljon tietotaitoa heillä on ja kuinka usein he pelastavat tilanteen, Görsch jatkaa.

Tutkimuksen 4 projektia olivat yksi normaali asunto, toinen asunto, jonka moduulikylypyhuoneissa oli suunnitteluongelmia, hotelli/toimistokohde, jossa oli paljon koronasta aiheutuneita viiveitä ja neljäntenä laaja kauppakeskushanke.

Epäluulosta innostukseen

Työntekijät eivät aluksi olleet erityisen innoissaan kypäräkameroista.

– He olivat huolestuneita siitä, että jos he tekisivät jotain väärin, se olisi kaikkien nähtävillä. Mutta yhteisessä sopimuksessa sovittiin, että

kukaan muu ei tule koskaan näkemään videoita paitsi minä, tutkimusassistentti ja työntekijät itse. Ja se pätee edelleen, Görsch kertoo.

Lisäksi kaikki kuva otettiin ilman ääntä.

Kypäriin kiinnitettyt kamerat myös painoivat jonkin verran akkujen takia, mutta työntekijöiden mukaan niihin tottui päivässä.

– Epäluulo muuttui nopeasti innostukseksi; työntekijät olivat kiinnostuneita siitä, mitä me teemme. He antoivat mielellään haastatteluja, mutta myös ideoita siitä, miten tutkimusta voisi parantaa. He myös haluavat kehittää rakennustyömaiden toimivuutta.

Logistiikka aikahukkana

Tutkimuksessa kävi ilmi, että asentajat pystyivät käyttämään työajastaan vain noin 20 prosenttia varsinaiseen asennustyöhön. Muu osa ajasta ei suinkaan ole hyödytöntä, sillä he suorittivat tehtäviä, jotka jonkun oli pakko tehdä.

– Me koulutamme esimerkiksi sähköasentajan, joka on kovan luokan ammattilainen ja saa sen mukaista palkkaa. Haluammeko todella, että hän tekee 80 prosenttia työajastaan jotain muuta, kuin mihin hänet on koulutettu?

Görschin tiimi huomasi, että asentajien työ keskeytyy jatkuvasti. Keskeytykset olivat sekä lyhyitä – asentaja esimerkiksi siirtyi seuraavaan tehtävään, tai pidempiä – jolloin asentaja joutui etsimään esimerkiksi materiaaleja ja työkaluja.

– Lyhyet keskeytykset ovat pienempi ongelma, mutta pidemmät keskeytykset johtavat hukkaan ja ne myös lisäävät asentajan stressiä. Jos pidempiä keskeytyksiä saataisiin vähennettyä, työn tehokkuus lisääntyisi.

Mikä ratkaisuksi?

Mikä vaikuttaisi työn keskeytyksiin?

– Materiaali kyllä tulee työmaalle, mutta ei työmaan sisällä sinne, minne tarvitaan. Esimerkiksi joillakin työmailla on kokeiltu sitä, että sekä materiaalit että työkalut tulevat suoraan asennuspaikalle. Toinen vaihtoehto on, että työntekijät pystyvät itse tilaamaan tarvitsemansa materiaalit sähköisistä järjestelmistä ja logistiikkatyöntekijä tai tulevaisuudessa vaikka robotti toisi ne oikeaan paikkaan, Görsch ideoi.

Görschin mukaan myös asennusolosuhteisiin pitäisi kiinnittää työsuunnittelussa huomiota.

– Pystyykö asennuksen tekemään sille varatussa tilassa vai joutuvatko työntekijät levittäytymään muihin tiloihin?

Monesti kyse on myös urakkarajoista. Jonkun täytyy tehdä nekin työt, jotka eivät kuulu kenellekään. Niihin töihin käytetty aika ei ole sinällään tuhlettua aikaa. Mutta onko se järkevää ammatillaisen ajankäyttöä? Urakoiden pilkkominen pieniin osiin aiheuttaa myös sitä, että jokainen pyrkii optimoimaan lähinnä omaa osuuttaan.

– Jo vuosisatojen ajan ihmiset ovat erikoistuneet tekemään erilaisia asioita. Rakennusalallakin erikoistutaan, mutta ei tarpeeksi, kun logistiikan osaajia ei käytetä niihin töihin, joihin he ovat erikoistuneet.

Görschin mukaan olisi myös tärkeää, että työntekijöiden käytössä olisi mahdollisimman ajantasaista tietoa työmaasta.

– Asentaja voisi yhden työvaiheen valmistuttua esimerkiksi katsoa suoraan sovelluksesta, voiniko siirtyä seuraavaan kohtaan, kun siellä on muut työt jo valmiina. ¶

OLETKO KUOLEMATON?

Silloin tämä ei koske sinua.

Kaikille muille:

Tee testamentti ja muut lakiasiakirjat helpossa verkkopalvelussa – 25 % alennus Rakennusliiton jäsenille!

Hyödynnä etu syöttämällä jäsennumerosi Aatos-palvelun kassalla:

aatos.app

Putkimiehemme Lyonissa

Mikko Motin sai nuorten taitajien MM-kisoista lisää varmuutta itsenäiseen työskentelyyn.

LÄNGELMÄVEDEN rantaan Orivedellä rakennetaan hulppeaa huvilaa. – Ilmanvaihtokone tulee erillisen saunarakennuksen puolelle. Huvilassa on 3 makuuhuonetta alakerrassa ja 2 yläkerrassa. Teen tässä parhaillaan ilmanpoistolinjaa. Näitä on mahdotonta tehdä kuvien mukaan. Pitää miettiä mihin alaslaskut tulevat ja mistä pääsee menemään koolausten mukaan, putkiasentaja **Mikko Motin** kuvailee työmaataan.

Pienkohteessa työskentely tarkoittaa hyppäämistä työkohteiden välillä.

– Seuraavaksi on luvassa kahden hakelämpölaitoksen kytkentä. Ne ovat minulle uutta, en ole aikaisemmin tehnyt sellaisia. Työ on monipuolista täällä maalla. Tykkään, että jokainen päivä on erilainen.

Syyskuun puolivälissä Motinin maisemat olivat eksoottisemmat, sillä hän osallistui nuorten ammattitaidon WorldSkills-kisoihin Ranskan Lyonissa. Sijoitus oli 9.–26. ja kotiin tuomisina oli Medallion for Excellence -tunnustus oman lajinsa keskitasoa paremmasta suorituksesta.

– Olen erittäin tyytyväinen omaan suoritukseeni. Voittaja sai 743 pistettä ja minä sain 719 pistettä. Lajin voittajat treenaavat kisoihin vuosia ja minä tulen normaalilta ammattikoulu- ja työelämäpohjalta.

Talotekniikan kilpauralla Motin on osallistunut kahdesti Taitaja-kisoihin ja kerran Euroskills-kilpailuun.

Mikko Motinille kilpaileminen on tuonut varmuutta omaan osaamiseen.

– Sijoituin Taitajakisoissa 2021 neljänneksi ja 2022 voitin kultaa. EM-kisoissa sain Medallion for Excellence -maininnan. Sijoitus oli 7.-15.

Poikkeavat työtavat

Taitajakisojen tehtävät perustuvat suomalaisen työelämän työtapoihin.

– Taitajakisoissa on myös yrittäjä-lähtöisyyttä. Tehtävissä huomioidaan muun muassa tuottavuus ja kestävä kehitys.

EM-kisoissa kilpailija voi joutua tekemään kilpailutyötä vieraammilla työtavoilla.

– Kisassa juotettiin kupariputkia tinalangalla eli pehmytjuottamalla, jota ei Suomessa tehdä ollenkaan. MM-kisoissa tehtiin töitä tavoilla, joita Suomessa ei saa käyttää lainkaan.

Taitajakisoissa hyvään sijoitukseen riittää, että tekee siistiä työtä.

– EM- ja MM-kisoissa joutuu oikeisemaan, mikä ottaa vähän luonnon päälle. Siellä pitää miettiä mistä saa eniten pisteitä ja työ on saatava valmiiksi määräajassa koepaineistetavaksi. Ilman sitä ei tarvitse miettiä omaa sijoittumistaan.

Kilpaileminen on lisännyt Motinin ratkaisukykyä myös käytännön työmailla.

– Etenkin täällä perämetsässä on osattava tehdä itse päätöksiä. Jos lähen täältä hakemaan yhtä mutkaa hallilta, se tulee kalliiksi.

Myös työjälkeen Motin kiinnittää nykyisin enemmän huomiota.

Kisoihin osallistuminen ja etenkin harjoittelu vaatii paljon aikaa.

– Käytin kilpailua varten lomapäiväni ja otin vielä ylimääräistä lomaa treenausta varten.

Koska kilpailutehtävät poikkeavat paljon tavallisista töistä, varsinaisen tekemisen lisäksi pitää tutustua englanninkielisiin kilpailudokumentteihin. Tredun on rahoittanut harjoittelua ja tarjonnut tilat siihen. Tredun Kangasalan toimipiste on Motinille tuttu entudestaan.

– Suoritin siellä talotekniikan perustutkinnon. Valmistuin vuonna

2022. Euroskills-kisojen yhteydessä tein talotekniikan ammattitutkinnon. Ilman Tredun rahoitusta ja muita sponsoreita minun ei olisi mahdollista kilpailla.

Motinin aikaisemmasta opettajasta **Tommi Mäntylästä** on tullut tärkeä valmentaja ja mentori kilpauralle.

– Olen kulkenut Mäntylän Tommin kanssa amiksen alusta alkaen, Motin kiittää tärkeästä taustatuesta.

Tutkinnoista palkanlisää

Motin on töissä Rautajärven LVI:ssä. Työnantaja on myös suhtautunut myönteisesti kilpailuharrastukseen.

– Olen ollut tässä firmassa töissä työharjoittelusta lähtien vuodesta 2021. Jäin silloin töihin koulun ohella.

Tällä hetkellä Motin tekee oppisopimuksella talotekniikan erikoisammattitutkintoa. Tavoitteena on saada tutkinto valmiiksi ensi keväänä.

– Viime keväänä ja syksyn aikana minulla oli työmailla mukana työharjoittelija. Opastuksesta saa hyväksiluettavaa tutkintoihinkin. Harjoittelijasta on paljon apua tällaisilla työmailla.

Motin suosittelee kilpailemisesta ja jatkokoulutustumista kaikille.

– Ilman Tredun rahoitusta ja muita sponsoreita minun ei olisi mahdollista kilpailla ulkomailla, Mikko Motin toteaa.

– Tutkinnoista saa itselleen lisää palkkaa ja voi kehittää omaa osaamista. Siitä on hyötyä jatko-opintoja ajatellen. Jatko-opintoja ehkä jossakin kohtaa, mutta ei vielä, Motin sanoo.

Vapaa-ajallaan Motin pelaa salibandyä SB-lujassa sekä harrastaa palokuntatoimintaa Aitoon vapaapalokunnassa.

– Harrastukset ovat yleishyödyllisiä ja niillä saa illat ja viikonloput hyvin täytettyä. Ne ovat hyvää vastapainoa työlle. ¶

WorldSkills-kisoissa suomalainen putkiasentaja joutuu käyttämään suomalaisesta työnteosta poikkeavia menetelmiä.

Visiirin suojus toi Aren Hämeen projektityksikölle Talotekniikka-alan kultainen kypärä -palkinnon. Innovaatiota esittelemässä Knut Hackzell (vas.) ja Teemu Sillankorva.

Suojaimet tarvitsevat suojaaja

Talotekniikka-alan kultainen kypärä -palkinnon sai tällä kertaa Aren Hämeen projektityksikkö. Työsuojelupalkinto tuli yhteistyöstä hyvän silmäsuojaimen etsimisessä.

LVI-ALAN asennustöissä tulee vastaan työsuojelun kannalta ongelmallisia työkohteita.

– Tässä työssä on tullut vastaan muutamankin kerran silmiin kohdistuvia vaaratilanteita. Työkohteesta on tippunut metallia, betonia ja muuta roskaa. Olemme kokeilleet kaikenlaisia suojalaseja. Kesällä minulla

oli kokeilussa useampia umpilaseja. 10 minuutin käytön jälkeen totesin, ettei näiden kanssa voi tehdä mitään, ilmanvaihtoasentaja **Teemu Sillankorva** kertoo.

Asennustöissä ylhäältä tippuvaa roskaa riittää, mutta toimivaa suojainta ei oikein löydy. Tästä syystä Sillankorva oli mukana Aren työryh-

mässä, joka kokeili erilaisia suojalaseja ja visiireitä Assin eli Hämeenlinnan Ahveniston sairaalan työmaalla. Kokeilujaksot vaihtelivat muutamasta kuukaudesta pariin viikkoon.

– Minulla oli kokeilussa erilaisia laseja hitsauslaseista lähtien parin viikon ajan, lvi-asentaja **Knut Hackzell** toteaa.

– Ilman suojaa touhutessa visiiri on saman tien entinen, jos siihen tulee vähänkään osumaa, ilmanvaihto- asentaja Teemu Sillankorva sanoo.

20 tikkiä opettivat Teemu Sillankorvan käyttämään viiltosuojajihia.

– Tämä malli on koko ajan mukana. Umpilasit jäisivät helposti työkalupakkiin, lvi-asentaja Knut Hackzell toteaa.

Läpälliset umpihitsauslasit olivat yllättävän hyvät jopa kypärän kanssa, jos niitä ei tarvitse koko ajan pitää päässä.

– Johtoportaan joku keksi ehdottaa visiirejä kokeiluun. Tämä käyttämäni visiiri on toimiva visiirin suojan ansiosta. Ilman suojaa touhutessa visiiri on saman tien entinen, jos siihen tulee vähänkään osumaa, Sillankorva sanoo.

– Tämä malli on koko ajan mukana. Umpilasit jäisivät helposti työkalupakkiin, lvi-asentaja Knut Hackzell komppaa.

Visiirin suojia on kiinteästi kypärässä, joten se kulkee aina mukana huomaamattaan. Suojus ei vaikuta huurtumiseen millään lailla.

Arella pidetään huolta työsuojelusta.

– Työsuojeluun on keskityttävä tai sitten joku tulee sanomaan, että työt pysähtyvät heti. On viisaampaa itse katsoa, ettei hölmöille.

Sillankorva on jo omat oppirahansa maksanut.

– Minulla on 20 tikkiä vasemmassa käsivarressa. Tikki jokaista työvuotta kohden, Sillankorva murjaisee.

Tikit ovat tulleet kolmessa tapaturmassa ja ne ovat opettaneet käyttämään viiltosuojajihia. Hackzell on selvinnyt yhdellä tikillä.

– Olen sen verran nuorempi, että meille opetettiin jo ammattikoulussa suojausten käyttöä.

Sillankorvan mukaan myös vanhemmat asentajat ovat oppineet työsuojelun perusteet.

– Kyllä työmaalla kuulee heti, että jotain on pielessä, jos työharjoittelija yrittää porata kuppiterällä lähdon reikää mustaan putkeen ilman suoja-seja. Silloin ei mennä sanomaan, että viitsisitkö, vaan viesti on, että nyt lasit päähän!

– Mieluummin täältä lähtee ehjänä kotiin, Hackzell muistuttaa.

– Se on juuri näin. Töissä mikään ei ole niin tärkeää, että siinä pitäisi teloa itsensä, Sillankorva jatkaa.

Parhaat ratkaisut löydetään porukalla

Kultainen kypärä -työturvallisuuskilpailun palkinnon myöntänyt raati perusteli ratkaisuaan sillä, että työnjohto ja -tekijät etsivät toimivaa ratkaisua

työturvallisuusongelmaan, ja sen myötä sitoutumista uuteen toimintamalliin.

– Keskustelimme ja ideoimme asentajien kanssa siitä, miten voisimme välttää suoja-alasien huurtumisen ja betonimurusten pääsyn silmiin. Päätimme testata kypärävisiiriä siten, että perussuojalasit jätetään visiirin alle. Otimme muutaman visiirimallin testaukseen ja valitsimme yhdessä sitten toimivimman yksikkömme käyttöön, tuotantopäällikkö **Tapio Levänen** Aren Hämeen projektiyksiköstä kertoo.

– Avoin keskustelu ja vaihtoehtojen vertailu toi tässäkin tapauksessa hyväksi koetun ratkaisun ongelmaan. Kun havaittuja ongelmia käsitellään ja ratkaisumalleja haetaan yhdessä, kaikki sitoutuvat ratkaisuun vahvemmin. Myös ideoiden testaus lisää yhteiskäytävyyden tunnetta ja työhyvinvointia, Aren työturvallisuuspäällikkö **Mikko Tiainen** sanoo.

Kultainen kypärä -työturvallisuuskilpailu on vakuutusyhtiö Fennia, LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU:n, Talotekninen kauppa ja teollisuus, Taltekan ja Suomen LVI-liiton yhteinen hanke. Joka toinen vuosi järjestettävä kilpailun tavoitteena on tuoda esille hyviä käytänteitä ja ratkaisuja LVI-alan työympäristöjen turvallisuuden parantamiseksi. ¶

HALPA SUUNNITTELU käy kalliiksi

Kilpailutuksen tuloksena kokematon suunnittelija tekee työn kiireellä.

JOS Arkkitehtitoimistojen Liiton toiminnanjohtaja **Kalle Euro** tekisi työtään täydellisessä maailmassa, arkkitehtitoimistojen suunnittelijalla olisi riittävästi aikaa tehdä hyvä suunnitelma, ja rakentaja sekä suunnittelijat tekisivät alusta asti yhteistyötä yhteisen tavoitteen eteen. Arkkitehti voi tällöin edistää urakan rakennusvaihetta niin, että työvaiheet juoksevat sujuvasti tontilla, jolloin säästetään rakentajan askelia ja työ on joutuisaa.

Reaalimaailmassa etenkin kuntien hankkeissa todellisuus on, että kaikki rakentamisen osa-alueet on optimoitu ja kilpailutettu hinta edellä, jolloin suunnittelijan yhteydenpito muihin toimijoihin jää vajaaksi.

– Suunnitteluun laitetaan niin vähän rahaa ja ostetaan niin halpaa suunnittelua, että suunnittelijoilla ei ole mahdollisuuksia tehdä työtä sillä tasolla kuin olisi hankkeen kannalta järkevintä, Euro kuvailee.

Euron mielestä suunnittelusta säästäminen on sikälikin väärässä paikassa säästämistä, että kunnolla tehty suunnittelu on lopulta vain 1–2 % rakennuskustannuksista, kun rakentamisvaiheen kustannus on 40–60 % rakennuksen elinkaaren kustannuksista. Suunnitteluvaiheen panos vaikuttaa kuitenkin rakentamisen ja käyttövaiheen kustannuksiin, ja kunnollisella suunnittelulla voidaan pienentää rakennusvaiheen kustannuksia.

Huonosti suunniteltua joudutaan monesti muuttamaan jälkikäteen, ja sekin on kallista. Muutokset pitää silloin käydä läpi kaikkien osa-alueiden suunnittelijoiden kanssa. Seinän paikan siirtyminen tarkoittaa, että rakenteet,

putket ja sähköt siirtyvät myös. Euro muistuttaa, että arkkitehti on vain yksi suunnittelijoista, ja suunnittelijoiden välinen yhteistyö hankkeessa on kaiken avain.

Joskus suunnitelmat muuttuvat kesken rakentamisen. Yleensä kyse on siitä, että taloudellisista syistä joudutaan jättämään joitakin osuuksia pois alkuperäisistä suunnitelmista, ja silloin arkkitehti joutuu pohtimaan kokonaisuuden uusiksi. Euro kertoo, että Ukrainan sodan alkaessa monien rakennusmateriaalien hinnat lähtivät nousuun, jolloin valmiita suunnitelmia muutettiin niin, että arkkitehdin pitikin etsiä edullisempia ratkaisuja urakan budjetissa pysymiseksi.

Kokenut silmä näkee mikä toimii

Mika Kiviojalla on laaja kokemus rakennusalan töistä yli 20 vuoden ajalta. Hän on viimeksi ollut runkoryhmän nokkamiehenä YIT:llä mutta esittelee itsensä perinteiseksi kirvesmieheksi.

Kivioja huomaa työssään heti, onko arkkitehdillä tai suunnittelijalla ollut hajua siitä, mikä on toteutettavissa työmaalla.

– On suunnittelijoita, jotka osaavat hahmottaa asian ja niitä, jotka eivät osaa.

Vähiten ongelmia on ollut kerrostaloissa, jotka ovat Kiviojan mielestä suhteellinen yksinkertaisia suunnitella. Jos ongelmia on, ne ovat ensimmäisessä kerroksessa ja kun ongelma on ratkaistu, samaa mallia voidaan toistaa ylöspäin, Kivioja kertoo.

Euron mielestä arkkitehdin on tärkeää käydä riittävän usein työmaalla, jolloin tulee luontevia →

KUVA: JOONA RAEVUORI

Kalle Euron mielestä arkkitehdin on tärkeää käydä riittävän usein työmaalla, jolloin tulee luontevia tilaisuuksia keskustella epäselvyyksistä.

Kunnolla tehty suunnittelu on vain 1–2 % rakennuskustannuksista, kun rakentamisvaiheen kustannus on 40–60 % rakennuksen elinkaaren kustannuksista.

tilaisuuksia keskustella epäselvyyksistä. Niitä vääjäämättä tulee, kun on pitänyt sovittaa yhteen suuri määrä eri tahojen toiveita ja määräyksiä: rakentamiskustannukset, lainsäädäntö, loppukäyttäjän huomioiminen. Sellainenkin asia kuin ilmastomuutokseen vastaaminen näkyy arkkitehdin työnkuvassa, sillä rakennuksen pitää kestää aikaa.

Kivioja on nähnyt usein työmaalla tapauksia, joista huomaa että arkkitehdillä ei aina ole käsitystä varsinaisesta rakentamisesta. Hänen mielestään koulutusta pitäisi tältä osin kehittää.

– Jokaisella arkkitehdillä ja rakennesuunnittelijalla pitäisi kuulua koulutukseen kaksi tai kolme vuotta työmaakokemusta suorittavassa työssä ennen kuin saa paperit, Kivioja ehdottaa.

Arkkitehtuurin professori **Pirjo Sanaksenaho** Aalto-yliopistosta kertoo, arkkitehtien pakollisesta työmaaharjoittelusta on luovuttu. Syitä päätökseen on useita. Valtiovalta haluaa, että arkkitehdit valmistuvat viidessä vuodessa, ja opiskeluun varattu aika ei riitä kaikkeen. Määräysten tiukentuessa työmaille on vaikeampi päästä, ja etenkin ulkomaalaiset opiskelijat eivät ole saaneet kovin helposti harjoittelupaikkaa. Arkkitehtiopiskelija voi edelleen liittää työmaaharjoittelun osaksi tutkintoon liittyvää harjoitteluaan.

Arkkitehti ei suunnittele kaikkea

Arkkitehti suunnittelee kokonaisratkaisun, joka sisältää muun muassa tilasuunnittelun, rakennuksen muodon ja julkisivut, ja valitsee käytettävät materiaalit. Arkkitehti huomioi koko tontin, kuten ilmansuunnat ja puuston. Arkkitehdin tärkein yhteistyökumppani on rakennesuunnittelija, joka suunnittelee kantavat rakenteet ja laatii elementtisuunnitelmat. Pääsuunnittelija sovittaa yhteen eri osa-alueiden suunnittelijoiden suunnitelmia. Pääsuunnittelija voi olla arkkitehti mutta se ei ole välttämätöntä.

– Elementtien asennusjärjestyksen miettiminen ei ole arkkitehdin tehtävä, se kuuluu insinööreille, tiivistää Sanaksenaho.

Mika Kivioja toivoisi, että työmaakäynneillä arkkitehti kysyisi suoraan palautetta rakentajilta. Tuhansia elementtejä asentaneet rakentajat tietävät yleensä, mikä toimii ja mikä ei. Kiviojan kokemuksen mukaan fiksu arkkitehti myöntää, että ammattitaitoiset rakentajat osaavat kyllä työnsä, ja kuuntelee heidän näkemyksiään.

Mika Kivioja toivoisi, että työmaakäynneillä arkkitehti kysyisi suoraan palautetta rakentajilta.

KUVA: JUKKA NISSINEN

– Arkkitehti on sellainen jumala, Kivioja sanoo virnistystä äänessään.

Euron ja Sanaksenahon mielestä yksi suuri ongelma on kilpailutus. Arkkitehdille ei yksinkertaisesti anneta riittävästi aikaa tehdä työtään kunnolla, sillä häneltä ostetaan vain muutama työtunti ja toivotaan parasta. Piirustus ei silloin ole

sitä luokkaa, mitä se voisi olla. Kun hinta ratkaisee, yleensä se tarkoittaa vähäisempää aikaa suunnitella hanketta ja kokemattomampia tekijöitä. Toinen yleinen hankala tilanne on, kun arkkitehti otetaan mukaan liian myöhäisessä vaiheessa hanketta. Silloin arkkitehdin kädet ovat puoliksi sidotut.

Jos työmaalla käytettävät kuvat eivät sovi yhteen, rakentajat kiroavat arkkitehdin. Arkkitehdit saavat Sanaksenahon mielestä toisinaan niskoilleen myös muille suunnittelijoille tarkoitettuja moitteita, vaikka rakennesuunnitelmassa olisikin insinööri-toimiston nimi ja leima.

Julkiset rakennukset tuovat uutta tietoa alalle

Euron mielestä epäonnistuneet ratkaisutkin voivat olla arvokkaita ainakin opetusmielessä. Kotkassa avattiin vuonna 2008 merimuseo, jonka merelle avautuva julkisivu muistuttaa korkeaa aaltoa. Katto on vuotanut lähes avajaisista lähtien, ja rankasateella kosteutta pääsee muun ohella konservointitilaan. Museoesineet eivät tarvitsisi tällaista ylimääräistä rasitetta.

– Osa ratkaisuista on sellaisia, että ne antavat uutta tietoa, jota voidaan käyttää hyödyksi jossain toisessa tilanteessa. Jos löytyy onnistuneita ratkaisuja, ne voivat muodostua vallitsevaksi tavaksi rakentaa.

Onnistuneista rakennuksista hän nostaa esimerkiksi Oodi-kirjaston Helsingissä ja Stora Enson uuden pääkonttorin. Pääkonttori edustaa uudenlaista rakentamista, sillä se on Suomen suurin puurakennus. Stora Enso on halunnut esitellä rakennuksen avulla Stora Enson puuosaamista ja ekologista rakentamista, jossa sekä rakentamisen että käytön hiilidioksidipäästöt ovat pienemmät kuin perinteisessä betonirakentamisessa.

Rakennusratkaisujen lisäksi voi löytyä uusia toimintatapoja. Yksi esimerkki tällaisesta on allianssimalli, jolla pyritään pitämään hankkeen kokonaiskustannuksia kurissa. Allianssissa kukin hankkeen toteutuksessa mukana oleva on sidottu hankkeeseen siten, että mikäli tavoitehinta ylittyy, yritys joutuu maksamaan ylityksen katteistaan. Jos se taas alitetaan, säästyvän rahan saa pitää. ▀

Fakta:

Arkkitehtikoulutuksessa työmaaharjoittelu on vapaaehtoinen.

Hei kaveri,
miten jaksat?

Tässähän tämä.
Mitä nyt välillä
uuvuttaa!

RAKENTAJAN RUKKANEN

Aina on hyvä aika huolehtia omasta jaksamisesta ja mielenterveydestä!

Rakentajan rukkanen on verkkotyökalu, joka auttaa sinua oman hyvinvointisi ylläpidossa ja mielenterveytesi tukemisessa.

Rakentajan rukkanen on kehitetty rakentajille yhdessä MIELI Suomen Mielenterveys ry:n kanssa.

**RAKENNUSLIITTO.FI/
RAKENTAJAN-RUKKANEN**

Neuvottelujärjestyksellä on väliä

RAKENNUSLIITON jäsen työskenteli järjestäytyneen työnantajan palveluksessa toistuvissa määräaikaissa työsuhteissa. Viimeisen työsuhteen päätyttyä osapuolten välillä syntyi erimielisyys, oliko määräaikaissuoksille ollut perusteltua syytä.

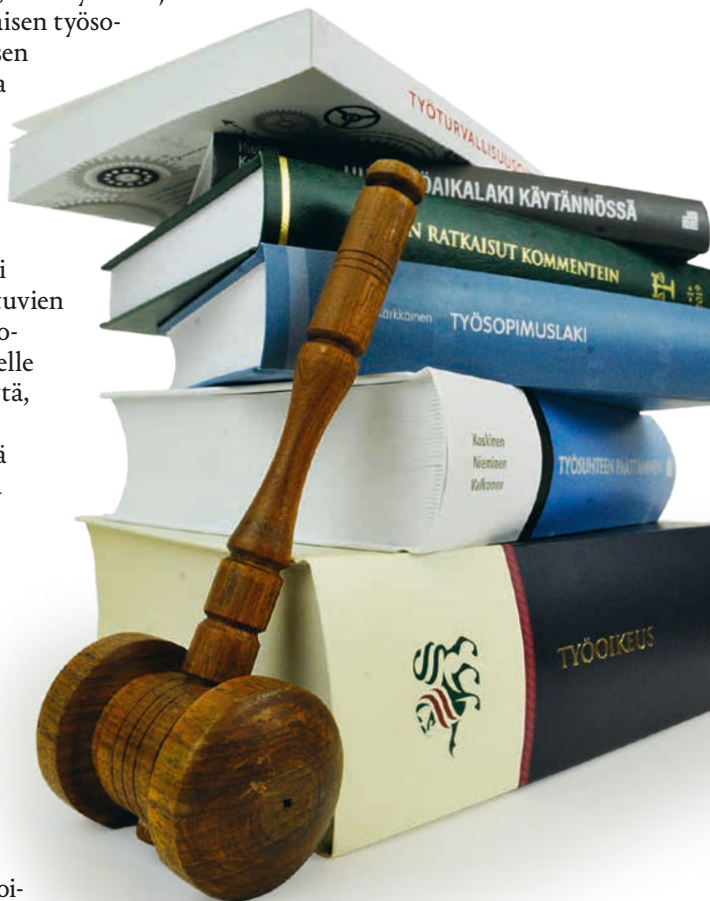
Syntyneestä erimielisyydestä käytiin työehtosopimuksen neuvottelujärjestyksen mukaiset neuvottelut koskien työehtosopimuksen tulkintaa ja työntekijän työsuhteen päättymistä. Neuvotteluiden aikana ilmeni riidattomasti, ettei työntekijän viimeisen määräaikaisen työsuhteen päättymisen jälkeen työnantajalla ollut työtä tarjolla ja kaikki muut yhtiön työntekijät oli lomautettu toistaiseksi.

Yksimielisyys oli myös siitä, ettei toistuvien määräaikaisten työsuhteiden käyttämiselle ollut perusteltua syytä, minkä vuoksi työsuhteen oli pidettävä toistaiseksi voimassa olevana työsuhteen nojalla. Koska työnantajalla oli tuotannolliset ja taloudelliset perusteet työsuhteen irtisanomiselle, eikä työsuhteen päättämiseen liittynyt henkilöön liittyviä loukkaavia piirteitä, oli työntekijällä korkeimman oi-

keuden ratkaisukäytännön perusteella oikeus työsuhteen irtisanomisen korvaukseen saamatta jääneestä irtisanomisaikojen palkasta, mutta ei korvaukseen työsuhteen perusteettomasta päättämisestä.

Neuvotteluiden päätteeksi laadittiin työsuhteen irtisanomisen korvauksen suoritusvelvollisuutta koskeva sopimus, jossa sopimusosapuolilla olivat työntekijä, työnantaja, Rakennusliitto ja työnantajaliitto.

Sittemmin työnantajayhtiön osalta aloitettiin yrityssaneerausmenettely. Työntekijän saatava oli oikeudellisesti yrityksen saneerausvelkaa, eikä työnantaja voinut maksaa sovintosopimuksen mukaista saatavaa saneerausmenettelyn takia. Työntekijän saatavasta tehtiin palkkaturvahakemus. Ely-keskus maksoi saatavan palkkaturvana laaditun sopimuksen perusteella, sillä kyse oli vahingonkorvauksesta, josta oli tehty sopimus vakiintunutta työmarkkinakäytäntöä noudattaen. ¶

Tärkeää tässä jutussa

Mikäli palkkaturvan suorittamisen edellytykset muutoin täyttyvät, palkkaturvana voidaan maksaa työntekijälle järjestäytyneen työnantajan osalta hyvitys tai vahingonkorvaus työmarkkinaosapuolten välillä tehdyn sopimuksen perusteella ilman, että saatavasta täytyy hakea lainvoimainen tuomio. Tämä mahdollisuus säästää aikaa ja kustannuksia.

Työntekijä kuoli

– työnjohtajille sakkoja työturvallisuusrikoksesta, kuolemantuottamuksesta ja vammantuottamuksesta

HELSINGIN käräjäoikeus tuomitsi päätoimittajan vastaavalle työnjohtajalle 60 päiväsakkoa, toiselle päätoteuttajan työnjohtajalle 40 päiväsakkoa ja putkiurakoitsijan työnjohtajalle 50 päiväsakkoa työturvallisuusrikoksesta, kuolemantuottamuksesta ja vammantuottamuksesta. Yhteisösakkoa koskevat vaatimukset hylättiin. Käräjäoikeus antoi ratkaisunsa 3.10.2024.

Syytteet liittyivät heinäkuussa 2021 Helsingissä suurella yhteisellä rakennustyömaalla sattuneeseen työtapaturmaan. Työmaalla oli nostettu teräksisiä lämpöjohto- ja viemäriputkia siten, että putkiurakoitsijan työntekijät olivat kiinnittäneet putkinipun kettinkiraksien kahteen haaraan käyttämällä kiristävää nostoa. Kun putkinippu oli nostettu noin 30 metrin korkeuteen, oli putkinippu luistanut nostoapuvälineestä, ja putket olivat pudonneet nostoalueelle.

Nostoaluetta ei ollut millään tavalla rajattu ja työntekijät olivat jääneet nostoalueelle valmistelemaan seuraavaa nostoa, jolloin he jäivät putoavien putkien alle. Putkiurakoitsijan työntekijät olivat tehneet nostoja joitakin kertoja kuukaudessa kuukausien ajan.

– Urakoitsijan on aina varmistuttava omien työntekijöidensä turvallisuudesta, eikä urakoitsija voi jättää työturvallisuudesta huolehtimista yksin päätoteuttajan vastuulle, työsuojelun juristi **Reeta Holmi** Etelä-Suomen aluehallintovirastosta huomauttaa. ¶

Rakennusliiton jäsenetuna saat CityShopperin käyttöösi

Yli 1000 etua puhelimesiasi!

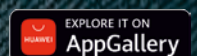
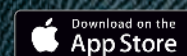
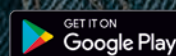

Latauslinkki löytyy helposti Rakennusliiton mobiilijäsenkortiltasi.

Salasanasi on jäsennumerosi. Jäsennumeron eteen tulee laittaa etuliite RL, esim. RL00000.

CITYSHOPPARI

Saatavilla seuraavista sovelluskaupoista:
Google Play, App Store, Huawei AppGallery

Liittojen luottamus-
henkilöitä ja hallin-
toa kokoontui pohti-
maan yhteistä linjaa
tulevaan työehtoso-
pimusneuvotteluihin.

KUVA: SALLA VIRTANEN

SAK:laiset liitot valmistautuvat yhdessä tes-kierrokseen

HELSINKIIN kokoontui 4. loka-kuuta lähes 200 SAK:laisen liittojen keskeistä luottamusmiestä ja hallinnon jäsentä. He pohtivat yhteisiä tavoitteita ja suunnittelivat tulevan työehtosopimuskierroksen yhteistyötä.

SAK:n puheenjohtaja **Jarkko Eloranta** piti koordinoitua yhteistyötä tärkeänä keinona puolustaa työntekijöiden etuja.

– Työntekijöillä on neuvotteluissa paljon kiinni kurrottavaa, koska sekä heidän ostovoimansa että sosiaaliturvansa ovat heikentyneet merkittävästi, Eloranta arvioi.

Teollisuusliiton neuvottelut Teknologiateollisuuden työnantajien kanssa palkankorotuksista ja työehdoista ovat jo alkaneet. Alan työehtosopimus on katkolla marraskuussa.

– Työntekijöiden ostovoima on heikentynyt inflaation eli hintojen nousun vuoksi. Koko SAK:lainen liike haluaa tähän muutoksen. Sitä lähdemme nyt yhdessä ja koordinoitusti neuvottelupöydistä hakemaan, Teollisuusliiton puheenjohtaja **Riku Aalto** kertoi.

– Inflaatio ei ole kohdellut kaikkia suomalaisia samoin. Pienituloiset ovat menettäneet suhteessa enemmän.

Heihin osuvat kipeästi myös asumistuen ja työttömyysturvan heikennykset. Tämä ja SAK:n liittojen pitkä perinne solidaarisesta palkkapolitiikasta ovat yksityisen sektorin palvelutyöntekijöille hyvä syy osallistua koordinaation valmisteluun, Palvelualojen ammattiliiton puheenjohtaja **Annika Rönni-Sällinen** totesi.

Julkisten ja Hyvinvointialojen liitto JHL:n päättää kierroksen. Työehtosopimuksia neuvotellaan vasta keväällä 2025.

– Liitot neuvottelevat ja sopivat virka- ja työehtosopimuksensa itsenäisesti. Työehtosopimuskierroksen

avauksilla on kuitenkin aina merkitystä neuvottelukierroksen henkeen ja näiden jälkeen neuvoteltavien sopimusten sisältöihin. Meidän jäsenten kannalta siis ei ole yhdentekevää, millaisia sopimuksia solmitaan talvella, vaikkakin ratkaisut liiton osalta tehdään niissä virka- ja työehtosopimus-pöydissä, joissa olemme edustettuna, JHL:n puheenjohtaja **Håkan Ekström** muistutti.

– Meillä rakennusalalla on vaikea suhdannetilanne. Jäsentemme arkea varjostavat lomautukset ja työttömyys. Hallituksen sosiaaliturvaleykkaudet vain vaikeuttavat tilannetta.

Niiden vaikutuksia pitäisi pehmentää yhdessä työnantajien kanssa löydettävillä ratkaisuilla, Rakennusliiton **Kimmo Palonen** korosti.

Rakennusalan hiljentyminen heijastuu myös monille muille aloille.

– Käytännössä koordinaatio tarkoittaa esimerkiksi tietojen vaihtoa neuvotteluiden aikana ja valmiutta tukea toistemme toimia vauhdittaa neuvotteluja. Uskon, että yhteistyöllä liitot onnistuvat edistämään jäsentensä toiveita paremmin kuin kukin yksinään, Auto- ja Kuljetusalan työntekijäliitto AKT:n puheenjohtaja **Ismo Kokko** sanoi.

– Hallitus on kohdellut kovakouraisesti jäsenistöämme. Se on asettunut työnantajien puolella. Tietenkin neuvottelupöydässä katsotaan, kuinka muutokset vaikuttavat työehtoihin. Hallitus on siis toimillaan vaikeuttanut työehtosopimusneuvotteluja, Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL:n puheenjohtaja **Veli-Matti Kunttonen** kertoi.

– Paikallista sopimista koskevat lakimuutokset uhkaavat työehtosopimusten yleissitovuutta ja yritysten välistä reilua kilpailua. Työntekijöiden ja yritystenkin kannalta on järkevää hakea reiluja pelisääntöjä, Sähköliiton puheenjohtaja **Sauli Väntti** totesi. ¶

Tulevaisuus tänään -tapahtuma jatkoi yhteistyötunnelmia

TEKSTI JA KUVAT: JOHANNA HELLSTEN

SAK:N jo perinteeksi muodostunut Tulevaisuus tänään -tapahtuma järjestettiin 5. lokakuuta kuin jatkeeksi luottamusmiesten ja liittohallintojen tapahtumalle. Pikku-Finlandiaan Helsinkiin kokoontui runsas joukko ammattiliittotoiminnan aktiiveja kuulemaan, mitä maailman parhaalle työelämälle on tapahtunut. Aiheesta keskustelemassa oli aktiivien lisäksi muun muassa europarlamentaarikoita, kansanedustajia, kuntapäätäjää ja tutkijoita.

– Työmarkkinakierroksen lähtökohdat ovat

vaikeat. Nyt SAK:laiset liitot pyrkivät hakemaan neuvotteluihin yhteistä rintamaa. Kaikki tuetaan, se on tämän yhteisen harjoituksen tarkoitus, SAK:n puheenjohtaja **Jarkko Eloranta** totesi aloituspuheenvuorossaan.

Eloranta muistutti kuulijoita siitä, että Elinkeinoelämän keskusliitto on jo pidempään harjoittanut koordinoitua tes-neuvotteluissa.

– Jos työnantaja on pärjännyt tiivistämällä yhteistyötä, emmeköhän mekin pärjää niin, Eloranta sanoi. →

Jokaisella liitolla on yhteisten asioiden lisäksi tärkeitä oman alan asioita, joihin tes-pöydissä otetaan kantaa.

– Hallitus-ohjelma tuottaa koko ajan uusia epämiellyttäviä asioita pöydälle. Ne vaikuttavat työntekijöiden toimeentuloon ja työelämään, SAK:n puheenjohtaja Jarkko Eloranta sanoi.

Liittojen omat tavoitteet tärkeitä

Eloranta myös kertoi, että vaikka yhteisiäkin tavoitteita on, liitoilla on myös omat tavoitteensa.

– Esimerkiksi meille osa-aikatyö on iso kysymys. Miten saamme osa-aikaisille lisää tunteja? Kysymys on toimeentulosta ja siitä, miten osa-aikatyöllä voisi tulla paremmin toimeen nyt, kun yhteiskunta ei enää tue sitä, PAM:n puheenjohtaja **Annikka Rönni-Sällinen** kertoi.

SEL:n puheenjohtaja **Veli-Matti Kuntonen** muistutti kuulijoita hallituksen erityisestä lahjasta leipomotyöntekijöille.

– Hallitus on poistamassa leipomotyöntekijöiden 100 prosentin yötyölisän laista. Se tulee tes-pöytäan. Tessin kautta se säilyy, Kuntonen lupasi.

AKT:lle kuljettajien työ- ja lepoajat säilyvät tärkeänä neuvottelujen kohteena.

– Pitkät päivät, rankka työ. Lepoaikojen pituus ja korvaus nousee esiin neuvotteluissa. Meillä on niistä työnantajien kanssa 180 astetta mielipide-eroa, AKT:n puheenjohtaja **Ismo Kokko** sanoi.

Teollisuusliitto aikoo varautua mahdolliseen paikallisen sopimisen avaamiseen järjestäytymättömille yrityksille.

– Miten varmistetaan työntekijäpuolen taidot ja tiedot tasapuoliseen neuvotteluun? Emme halua missään nimessä mekaanisen metsäteollisuuden tilannetta muille aloille. Siellä neuvotellaan taas noin parisataa erillistä työehtosopimusta. Haluamme, että yleisistovuus säilyy. Se on myös yritysten tasa-arvoisen kilpailuasetelman takia tärkeää, **Katariina Stoor**, Teollisuusliiton puutuotesektorin johtaja totesi. ¶

Rakentajanaiss

Marita Klinga arvelee, että palveluiden ja sosiaaliturvan heikennykset eivät varsinaisesti kannusta tekemään lapsia.

Rakentajanaiset ovat perinteisesti osallistuneet Tulevaisuus tänään -tapahtumaan omalla porukalla.

issa on virtaa

RAKENNUSLIITON naisjäsenet ovat jo useampaan kertaan järjestäneet oman yhteisen tilaisuutensa osana Tulevaisuus tänään -tapahtumaa. 25 rakentajanaista osallistui ensin SAK:n tapahtumaan ja siirtyi sitten viettämään yhdessä aikaa Helsingin Hotelli Scandic Parkiin.

Vanha klisee, että naiset työskentelisivät pääosin maalareina, ei pitänyt ryhmän osalta lainkaan paikkaansa. Käsiäänestyksen tulos oli seuraava: puhtaasti rakennussiivouksessa toimi 3 naista, pintakäsittelijöinä 7, timpurina 1, laatoittajina 3, putkiasentajana 1, logistiikassa 1 ja talonrakentajina/apumiehinä 9. Ryhmästä ainoastaan muutama oli työttömänä ja eläkkeellä 2 henkeä.

Epävarmuuden vuosi

Marita Klinga, joka työskentelee Parma Consoloksen Hyrylän tehtaalla, on nähnyt rakennusalan huonon tilanteen aitiopaikalta.

– Viime vuodenvaihteessa koko konserni oli lomautettuna. Nyt juuri alkoivat uudet yhteistoimintaneuvottelut, sillä hyviin aikoihin verrattuna meillä on jäljellä 1/3 työmäärästä. Esimerkiksi yhtään vuokratyöntekijää ei ole enää töissä tehtaalla, Klinga kertoo.

Klingan mukaan yt:iden aloitus tuntui jopa helpottavalta. Nyt ainakin tiedetään missä mennään.

Klinga piti Tulevaisuus tänään -tapahtuman kiinnostavimpana antina kuntapaneelia, jossa oli edustettuna sekä isoja että pieniä kuntia.

– Tuli mieleen, että pienissä kunnissa tehdään ehkä jotain oikein. Kun ajattelen isoja kaupunkoja kuten vaik-

ka Helsinkiä ja Turkuja, pitäisi miettiä mitä olisi pitänyt tehdä toisin. Kun palvelut vain huononevat, kuka haluaa tehdä lapsia? Sain 15 vuotta sitten tyttärentäni, ja kunta alkoi kitistä, kun vein hänet 10 kuukauden ikäisenä tarhaan. Minun oli pakko mennä töihin, Klinga muistelee.

Klinga kiittelee sitä, miten Rakennusliitto huomioi myös naispuolisia jäseniään.

– Liitto on hoitanut asiat hyvin. Se muun muassa nosti esiin rakennus-alalla tapahtuvaa häirintää ja haluaa myös tuoda naiset kokoon keskustelemaan meitä koskettavista asioista. Täällä pystymme verkostoitumaan.

Klinga ilahtui myös siitä, että häntä on pyydetty tänä vuonna mukaan tuoteteollisuuden tes-neuvottelukuntaan. Hän on ryhmän ainoa nainen.

– Minun mielestäni tämä on todella tärkeää toimintaa. ¶

RAKENNUS-PIIRUSTUKSET TUTUKSI VERKKOKURSSILLA

Kurssilla opit, millaisia piirustuksia ja merkkejä käytetään rakennus- ja LVI-suunnitelmissa. Kurssi on tarkoitettu Rakennusliiton jäsenille.

Lue lisää ja ilmoittaudu:
ilmoittaudu.rakennusliitto.fi/verkko_rakpiir

Rakennusliitto

Rakennustyömaa Itä-Pasilassa vuonna 1974. Ajan tyyppillisiä kerrostaloja nimitettiin varsin osuvasti betonikuutioiksi.

KUVA: HARRI AHOLA, HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO

Suomi, betoni ja Jussi

Elementtirakentaminen antoi töitä, kunnes lama vei kaiken.

BETONIN teollinen käyttö oli yksi suurimpia teknologisia mullistuksia rakennusalalla. Se vaikutti arkkitehtuuriin, aluerakentamiseen sekä rakentajien ammatteihin. Viime vuosina myös betonin uudelleenkäyttöön ja päästöttömään eli vihreään betoniin on alettu kiinnittää huomiota.

Betonin historia alkaa antiikin roomalaisten varhaisesta sementistä, *opus caementiciumista*. Roomalaisten jälkeen sementin käyttö jäi vähäisek-

si, kunnes 1800-luvulla alettiin valmistaa portlandsementtiä teollisesti. Kun betonia opittiin raudoittamaan, kokonaan uudenlaiset rakentamistavat alkoivat 1900-luvun alussa levitä ympäri maailmaa. Juuri betoni auttoi ratkaisemaan kaupungistumisen synnyttämän asuntopulan.

Suomalainen suo, kuokka ja Jussi oli hyvä mutta ruumiilliseen työhön pohjautuva elämäntapa aina viime vuosisadan puoliväliin saakka. Työhevonen ja kuokka jäivät, kun isom-

mat isännät siirtyivät köröttelemään traktorin rattiin. Työt tehostuivat eivätkä pientilalliset enää pärjänneet. He muuttivat töiden perässä kaupunkiin. Niin muutti muuten tämän tarinan Jussikin.

Betonitaloja oli rakennettu pääasiassa kaupunkiin jo vuosisadan vaihteesta, mutta vauhti vain kasvoi ja rakentajille oli kova kysyntä. Rakennustyömaatkin koneellistuivat ja kaupunkien kivirakennustyömailla sekatyöt vähenivät.

Tehdastyöt tarjosivat rakennustyömaita varmemman tulonlähteen. Jussikin etsi pysyvää työtä ja tehtaiden käyttämä uusi tekniikka houkutti maalaispoikaa. Hän kävi betonielementtien valmistuskurssin ja sai töitä elementtitehtaalta.

Betonielementit olivat rakennustekninen ratkaisu, joka mahdollisti tehokkaan ja taloudellisen rakentamisen. Elementtirunkoiset talot olivat nopeampia ja halvempia rakentaa kuin perinteiset puurunkoiset talot. Kalliit muuraus- ja rappausvaiheet vähenevät. Monet muurarit kouluttautuivat uudelleen esimerkiksi elementtiasentajiksi, joille riitti töitä ja palkkakin parani.

Suomen ensimmäisiä täyselementitaloja oli vuonna 1957 valmistunut Helsingin yliopiston Porthania-rakennus. Useimmiten elementtirakennukset olivat kuitenkin nopeasti ja halvalla rakennettuja laatikoita, jotka hivelivät vain harvojen esteettistä silmää. Varhaisia betonielementtejä haittasi myös niiden heikko kestävyys rasituksessa ja Suomen sääolosuhteissa.

Puutteita korjattiin ja 1968–1970 kehitettiin betonielementtistandardi (BES). Sen pohjana toimi kantavat seinät -malli, jossa elementtitalojen kantaviksi rakenteiksi tulivat väli- ja päätyseinät, välipohjana toimivat ontelolaatat ja ulkoseinäin ei-kantavat voileipämäiset kerroselementit. Jussi raudoitti, valoi ja esijännitti elementtejä niin paljon kuin ehti.

Suomen itsenäisyyden ajan toinen suuri lama alkoi kuitenkin loppuvuonna 1990. Maan bruttokansantuote laski kolmessa vuodessa yli kymmenen prosenttia. Lama iski kovaa rakennuslalle ja erityisesti rakennusteollisuuteen, kun uudisrakentaminen pysähtyi.

Rakentajien määrä romahti ja elementtitehtaat hiljenivät. Monille hyville työntekijöille oli annettava potkut. Jussin pelasti vain ikä ja eläkejärjestelmä. Rakennustyöläisten liitto oli ajanut työllisten asiaa, kun lyhyistä ja epäsäännöllisistäkin työsuhteista oli kertynyt eläkettä. ¶

Jätkäsaaren bunkkeria rakennetaan 1970-luvun alussa. Betoninen bunkkeri valmistui vuonna 1972 rahtisataman tullaamattoman tavaravaraosaksi. Nykyään se kuuluu Helsingin kaupungille, joka aikoo muuttaa kiinteistön uimahalliksi, liikuntatiloiksi ja asunnoiksi purkamalla osan rakennuksesta ja rakentamalla siihen lisäkerroksia.

Iso Roobertinkadun ja Albertinkadun kulmatontin seitsemänkerroksinen asuin- ja liiketalo. Vuonna 1960 valmistuneen talon rakennusmateriaalina olivat leca-betonielementit. Julkisivuoli oli 2000-luvun alkuun saakka keltaista, asbestia sisältänyttä mineriittilevyä.

KUVA: EINO HEINONEN, HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO

KUVA: HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO

LEDARE: Om du också skulle lyssna ibland

I RAKENTAJAS LEDARE begrundar man hur man genom samarbete och att lyssna på varandra kan åstadkomma mycket gott, och hur absurt det är att regeringen inte lyssnar på löntagarorganisationerna när arbetslagstiftningen reformeras.

Utvidgningen av lokala förhandlingar till icke fackföreningsanslutna företag verkar i synnerhet vara ett misstag i samma storleksklass som taxireformen. Obalansen mellan avtalsparterna och destabiliseringen av kollektivavtalssystemet kan leda till oförutsägbara resultat inom byggnadsbranschen. ¶

FRÅN VICE ORDFÖRANDE: Utmaningar med plattformsföretag som Wolt

BYGGNADSFÖRBUNDETS vice ordförande **Jyrki Ojanen** kritiserar Wolts affärsmodell och dess sociala inverkan. Viktiga kritiska punkter är kurirernas ogynnsamma arbetsvillkor, företagets undvikande av ansvar och risken för att konsumenter blir skuldsatta genom Klarna-samarbetet.

Den centrala frågan är om kurirerna är anställda eller egenföretagare. Wolt hävdar att kurirerna själva vill bestämma antal arbetsuppgifter och arbetstider, medan kritiker ser detta som ett sätt för företaget att undvika arbetsgivaransvar. ¶

Byggnadsförbundets riksmöte i Jyväskylä

UNDER BYGGNADSFÖRBUNDETS riksmöte diskuterade man vad som borde förbättras i branschspecifika kollektivavtal och vilken löneökning som skulle vara godtagbar.

I yrkesområdenas kollektivavtalspresentationer framkom att löneökningar var det viktigaste målet. Det fanns många olika förslag på hur höjningarna skulle genomföras, exempelvis höjda löneskalor samt procentuella och fasta höjningar.

Gemensamt för kollektivavtalsbranschernas mål var också att det måste finnas en tydligare koppling mellan utveckling av de anställdas kompetens och lön. ¶

PERSON: Markku Hirvonen

BESKATTNINGSRÅD **Markku Hirvonen** berättar i sina memoarer bland annat om bekämpandet av grå ekonomi inom byggbranschen. Grå ekonomi inom byggbranschen är inget nytt fenomen. Svartjobb var vanligt redan på 1970-talet, men i början av 1990-talet förvärrades situationen betydligt.

Kryssning med världsförbättrare

I ÅRETS KRYSSNING för förtroendevalda betonades vikten av de förtroendevaldas egen ork. En expert från Arbetshälsoinstitutet påminde om vikten av återhämtning.

Byggnadsförbundets nya kampanj *Havaitse hyväksikäyttö työmaalla* (Upptäck exploatering på arbetsplat-

sen) syftar till att öka medvetenheten om grå ekonomi och arbetsrelaterad exploatering. ¶

BYGGARBETARENS HÄLSA: Hudcancer från takarbete

RAMI IHALIN, som arbetat som takpappläggare i många år, fick yrkessjukdomsdiagnosen melanom. Orsaken ansågs vara årtionden av exponering för solens strålar vid takarbeten.

Ihalin berättar att han inte alltid kommit ihåg att skydda sig tillräckligt mot solen. Han uppmanar andra som arbetar i byggbranschen att ägna mer uppmärksamhet åt solskydd, särskilt eftersom klimatförändringarna ger upphov till allt fler värmeböljor. ¶

Ge fackmän frihet att utföra sitt arbete mer effektivt

SYFTET med **Christopher Görschs** doktorsavhandling var att ta reda på hur el-, VVS- och ventilationsinstallatörer tillbringar sin arbetstid på byggarbetsplatser och hur arbetstiden kan utnyttjas mer effektivt. Flera byggarbetsplatser ingick i studien där installatörerna bar hjälmkameror.

Studien visar att fackmännens arbete ständigt avbryts, och den största flaskhalsen är dålig logistik på byggarbetsplatserna. Att förbättra logistiken, minska avbrott i arbetet och ge arbetstagare bättre verktyg och information kan avsevärt förbättra installatörernas tillfredsställelse och effektivitet i arbetet. ¶

Nina Kreutzman

Rakennusliiton
kansainvälisten
asioiden asiantuntija

Taistelua työelämän rikollisuutta vastaan

REILU VUOSI SITTEN, juuri ennen joulua, lumisessa Helsingissä, pidettiin rakentajien eurooppalaisen federaation EFBWW:n kongressi. Brysselissä päämajaansa pitävään federaatioon kuuluu 77 liittoa 36:a maasta, yhteensä noin 1,5 miljoonaa jäsentä, ja se on Euroopan ammattiyhdistysliikkeen keskusjärjestö ETUC:n jäsen. Helsingin kokouksessa oli poikkeuksellisen hyvä henki, josta vakiintui nimike ”Helsinki Spirit”.

EI MUUTEN OLE ihan helppoa löytää 77 liiton yhteistä tahotilaa. Jäsenvaltioissa on hyvinkin erilaiset lähtökohdat, kulttuuritaustat ja lainsäädännöt. Pohjoismaissa olemme tähän asti voineet olla ylpeitä hyvinvointivaltioistamme ja pohjoismaisesta mallista, jossa työmarkkinaosapuolet luontevalla tavalla osallistuvat päätösprosesseihin. Muitakin malleja on. Itä-Euroopassa ammattiliittoja ei kuulla, ei edes, kun pöydällä on jäseniä suoraan koskevia asioita. Työlainsäädännöstä, työsuojelusta, eläkkeistä ja koulutuksesta päättävät muut kuin työntekijät itse. Keski-Euroopassa taas nähdään kaduilla ja toreilla säännöllisesti mielenosoituksia. Sitä pidetään aivan normaalina tapana viestittää päättäjille ongelmista ja muutostarpeista.

NIINPÄ SYYSKUUSSA EFBWW järjesti ison mielenosoituksen Strasbourgissa. Vastavalitun Euroopan parlamentin ensimmäistä istuntoa edeltävänä päivänä kokosimme voimat kuljetusalojen ja elintarviketyöntekijöiden kanssa. Paikalle pääsi yli 700 ihmistä eri puolilta Eurooppaa. Norjastakin saapui 20:n hengen delegaatio rakentajia, koska he halusivat tuoda tietoon sen, että Norjan kansallisia toimenpiteitä harmaan talouden taistelua vastaan parhailaan kyseenalaistetaan EU:n suunnalta.

TOISTAKYMMENTÄ meppiä, parlamentin työllisyys- ja sosiaaliasioiden valiokunnan puheenjohtaja **Li Andersson** mukaan lukien, oli kuuntelemassa. Viestimme heille on selkeä; haluamme, että työelämän rikollisuudelle ja työntekijöiden hyväksikäytölle tehdään jotain. Kampanjan nimi on suomeksi ”Rajoitetaan alihankintaketjuja”. Rakennusalan pitkät ketjut mahdollistavat kaiken sen, mitä työmailla valitettavasti tapahtuu, alipalkkausta, ylipitkiä

työpäiviä, työympäristöririkoksia, ihmiskauppaa. Tilaajat ja pääurakoitsijat sulkevat silmänsä siltä, miten alempana ketjuissa toimitaan. Tärkeintä on alhainen hinta, ikävä kyllä myös julkisessa rakentamisessa.

KESKITYMME NYT Euroopan tasolla kertomaan, että tarvitaan lainsäädäntöä, jolla asiat saadaan paremmalle tolalle. Vaikka tuntuu kaukaiselta ajatukselta, on täysin mahdollista rajoittaa alihankintaketjujen määrää laillisin keinoin. Näin on jo tehty joissakin valtioissa, Italiassa, Espanjassa ja joissakin Euroopan kaupungeissa. Myös henkilöstövuokrausyritysten käyttö voidaan kieltää kuten Saksassa.

EFBWW TAVOITTELEE vuokrausyritysten kieltoa sellaisissa tilanteissa, joissa työntekijöitä lähetetään toisiin maihin työhön. Näin oli alun perin suunniteltukin, kun työntekijät saivat alkaa liikkua vapaasti Euroopassa, että ammatilliset, osaajat, liikkuvat vapaasti, kun tarvetta toisessa maassa on. Ei ollut tarkoitus, että työntekijöiden lähettämisestä tulisi rikollisten liiketoimintamalli.

LOPUKSI VIELÄ mielenkiintoinen näkökulma; olisiko syytä pohtia sitäkin, että Euroopan kansalaisille pitää taata oikeus ja mahdollisuudet pysyä kotiseuduillaan? Näin kirjoittaa vastikään julkaistussa raportissaan **Enrico Letta**, entinen Italian pääministeri, sosiaalisen EU:n asiantuntija. Letta matkusti kaikissa jäsenvaltioissa ja tapasi kansalaisyhteiskuntaa, työmarkkinaosapuolia, mahdollisimman laajaa yleisöä, kootessaan asiakirjaansa. Kerran hän törmäsi mieheen, joka kysyi, miksi aina keuhutaan sitä, että EU:n alueella ei enää tarvitse passia. Mies sanoi, että häntä ei yksinkertaisesti kiinnosta matkustaminen, hän haluaa pysyä kotonaan. Työ ja onnellinen elämä pitäisi löytyä kotikonnuilta, niinkin Eurooppaa pitää muistaa kehittää.

EUROOPPALAINEN YHTEISTYÖ voi olla monimutkaista ja kärsivällisyyttä todella vaaditaan. Mutta tällä hetkellä on positiivinen virtaus. Monet asiat etenevät rakentajien kannalta hitaasti mutta hyvin. EFBWW:ssä sanotaan, että Helsingin hengen mukaan. ¶

Omakuvia työttömyydestä

Tatsi ry:n valokuvanäyttelyssä kuvat ja sanat kertovat, millaista on, kun kaikki kengät hajoavat samaan aikaan.

VALOKUVAN alla lukee ison kirjaimin ”Verhon takaa”. Ja alempana säkeitä: Kurkistaa / Viha ja kuusi muuta / Mistä pitää kiinni / Mistä päästää irti // Syö sisältä / Ei saa otetta / Karkoitusprosessi / Vajavainen.

Tekijän nimi on **Nemi Jupiter** eli **Nemi Ylönen** – tatuointien ja lävistysten koristama nuori ihminen, joka seisoo kuvan vierellä iloisesti hymyillen. Ollaan Helsingin Pasilan kirjastossa syksyisenä torstai-iltana, ja työttömien ay-jäsenten tukiyhdistys Tatsin Miltä työttömyys näyttää? -valokuvanäyttelyn avajaiset ovat juuri päättyneet.

Ylönen on entinen pitkäaikaistyötön, nykyinen Tatsin järjestöassistentti ja aivan kohta opintonsa päättävä mediapalveluiden ja kuvallisen ilmaisun toteuttaja.

– Otin kolme eri kuvaa ja käsitteelin Canvalla niiden läpinäkyvyyttä,

Ylönen selittää ja osoittaa kuvaa.

Siinä erottuvat kuvaajan kasvot, silmät ovat puristuneet kiinni ja utuisen verhon takaa hämmöttää käsivartta, nyrkkiä ja toiset kasvot.

– Työttömyyteen liittyy tosi paljon ristiriitaisia tunteita. Yritin kuvata sitä, miten turhautuneessa tilanteessa nousee viha ja ärtymys, ja sitten tulee taas rauhoittuminen.

Ylönen on paitsi yksi näyttelyn valokuvaajista, myös osallistunut sen toteuttamiseen: Tatsissa hanke on ollut pitkälti hänen ja projektityöntekijänä ja järjestöassistenttina yhdistyksessä työskentelevän **Vera Valtosen** käsissä. Tavoitteena on ollut poistaa stigmaa, joka liittyy työttömyyteen huolimatta siitä, että se koskettaa monia. Joka kymmenes suomalainen kokee vuoden aikana työttömyyttä.

Ylönen, Valtosen ja Tatsin toimin-

nanjohtaja **Peppi Tervo-Hiltula** ovat onnellisia siitä, että näyttelyn matka on nyt alkanut. Tervo-Hiltula kehuu työntekijöitään ja muistelee, että hanke sai sysäyksensä yhdistyksen järjestämällä retkellä.

– Siellä mietittiin, että miten voitaisiin tuoda esiin sitä, miten eri tavoilla ihmiset kokevat työttömyytensä.

Vera Valtoselle aiemmin koetun työttömyyden kuva on joukko asioita, joiden välillä hänen piti valita. Valtosen ideoimassa ja Ylösen ottamassa valokuvassa on laskupino, tyhjiä lääkepakkauksia ja taustalla purkissa makaronia. Ostaako ruokaa, lääkkeitä vai maksaako laskut? Milloin tämä ahdinko minut vapauttaa? kysytään sen alla olevassa runossa.

Ylösen itse ideoimiin kuviin kuuluu myös työ nimeltä ”Kelpaa vielä”.

Siinä lojuu kengät, joista toisen pohja on haljennut.

– Olin työttömänä ja kaikki kengät hajosivat yhtä aikaa, Ylönen selittää.

Kuvaan liittyvät säkeet antavat rikkinäisille kengille syviä merkityksiä: Vielä menee / Vielä kestää / Vielä yksi / Vielä jos // Sitten kun on parempi / Sitten kun suodaan / Sitten kun uskallan

/ Sitten kun // Ei enää.

Ylösen elämä on itseä kiinnostavan opiskelun ja työn kautta saanut kokonaan uuden suunnan. Juuri siihen Tatsin toiminta pitkälti tähtää: tuottaa mielekästä tukitoimintaa, kuten koulutuksia ja tapahtumia, jotka avaavat polkuja työllistymiseen.

Tatsin näyttely pysyy Pasilan

kirjaston porrastasanteella joulukuun alkuun asti ja lähtee sitten kiertueelle. Seuraava pysäkki on Oulunkylän Seurahuone -asukastalo. Valokuvat kiertävät parin kuukauden jaksoissa aina sinne, mihin niitä toivotaan. Kuka tahansa voi ehdottaa kiertävälle näyttelylle kaupunkia ja siellä sopivaa paikkaa. Lisätietoja: tatsi.fi ¶

TIMO ROUNE:
TERVEENÄ SATAVUOTIAAKSI
Momentum 2024

Ikääntyminen on iloinen asia

KIRJOITTAJA tarttuu ajan-kohtaiseen teemaan. Elämme pidempään, miten elää terveesti ja hyvin?

Rouno tuo ratkaisut arjen tasolle. Vaaranpaikat ovat tiedossa, ratkaisut myös.

Liikunta auttaa voimaan hyvin paremmin kuin lääkkeet, kuvataan tutkimustiedon valossa. Heti ei tarvitse kulkea 10 000 askelta päivässä, vaan kauppaan voi mennä kiertoreittiä. Sieltä

voi jatkaa metsään, edes lyhyesti.

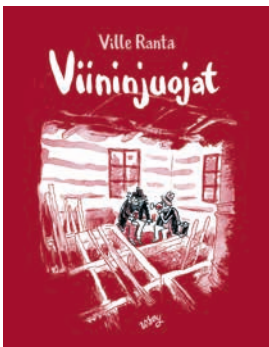
Uusille kavereille kannattaa olla avoin ikääntyneenäkin. Hyvät suhteet ja seuraelämä (vaikkapa liikunnan merkeissä) lisäävät terveyttä. Merkityksellisyys syntyy yhteisöissä, joissa voi vaikuttaa.

Terveellisen ja epäterveellisen ravinnon niksit tiedämme. Uneenkin voi vaikuttaa. Perintötekijöihin ei,

mutta arjen valinnat ovat omiamme.

Kirjan sävy on hyväntuulinen. Tässä ei syyllisestä, hieman kyllä pohditaan vaaranpaikkojen kuten alkoholin suosiota. Iloisen ikääntymisen lisäksi ratkaistaan yhteiskunnalliset kysymykset, kuten mm. hoivatoiden jaksamisongelmat ja huolto-suhte. Ilmeisesti tulevaisuus on valoisa ja ikääntyminen täynnä iloa! ¶

INARI JUNTUMAA

VILLE RANTA: VIININJUOJAT
WSOY

SARJAKUVATAITEILIJÄ Ville Rannan menestys pila-piirtäjänä toi mukanaan pelon siitä, että hänen aikansa ei enää riitä kirjojen piirtämiseen. Tämä pelko osoitautui turhaksi tämän Viininjuojat-kirjan ilmestymisen myötä. Rannan kirja perustuu tositahtumiin, ja se kertoo hänen matkastaan

Kaksi matkaa nuoruuden Ouluun

Ouluun tapaamaan vanhoja työkavereita kulttuurilehti *Kaltion* ajoilta.

Kirjassa matkataan myös ajassa taaksepäin, ja muistellaan, miten töitä tehtiin ennen usein myös alkoholin voimalla. Ranta kuvaa kirjaan sen takakannessa itseironiseksi kuvaukseksi leimuavasta ystävyystä, nuoruuden urotöistä, elämän katkerista pettymyksistä – sekä ihanan viinin juomisesta. Muuttuuko ihminen iän myötä vain huonommaksi, heikommaksi ja rumemmaksi versioksi itseltään? Sitä pohtii Ville Ranta.

Tarina on hilpeä ja ajatuksia herättävä. Itselle ni hauska yllätys oli nähdä vuoden 2006 *Aleksis Kiven päivä* -nimisen kirjan hahmo,

Samuli Kustaa Berg, seikkailemassa uutuudessa Villen työkaverina. Oikeassa elämässä hänen nimensä on **Paavo J Heinonen**. Muhammed-kohu, joka lopulta hajotti työyhteisön, käsitellään kirjassa tarkkaan, tai niin kuin tekijä sen muistaa.

E.T.C: OULU

TOINEN nuoruuden Ouluun palaaja on suomalaisen rockmusiikin parhaisiin lauluntekijöihin kuuluva **Eero**

Hyypä. Instrumentaalina toteutettu teos sopii mitä mainioimmin kuunneltavaksi vaikkapa Ville Rannan teoksen lukemisen yhteyteen.

Instrumentaalikappaleita Hyypä on ennenkin säveltänyt, mutta tämä on ensimmäinen koko albumin mittainen sävellystyö. Tietynlainen leikkimielisyys on edelleen läsnä Parkinsonin tautia sairastavan Hyypän tekemisissä.

Mielenkiintoisimmaksi nousee levyn avaava, lähes puolituntinen Oulu. Oulu on kansainvälistynyt liehene kappaleen sanoma. Levyllä on mukana muusikoita Hyypän aiemmista bändeistä, Juliet Jonesin sydäimestä, Inkvisitiosta, Norsumuura-ista ja Eero Jonesin Kahvista. ¶

JYRI VASAMAA

Pete Risku,
raudoittaja,
luottamusmies,
Tampere

Ihmisoikeusvaltio

RAKENTAMINEN on kohtalaisen suhdanneherkkä ala, jonka toiminta markkinatalouden alaisuudessa on kovaa. Korkojen vaikutus ihmisten ostohalukkuuteen vähentää kysyntää selvästi. Kasvukeskuksissa syntyy lyhyenkin suvantokauden aikana nopeasti pulaa asunnoista. Joskus valtio on käynnistänyt erilaisia hankkeita pitääkseen rakennustyöt edes jotenkin käynnissä. Nykyinen hallituksemme ei ole halunnut toistaiseksi tällaiseen ryhtyä. Vaikutukset talouteen leviävät laajemmalle kuin pelkkään rakentamisen ahdinkoon.

AJANKUVA on asumista koskevista asioista muutenkin synkkä. Tukia on leikattu ja vuokratyöpaikkoja tarkastettu, mikä ajaa ihmisiä etsimään olemattomia edullisempia, ehtoihin sopivia asuntoja. Muuttamaan. Häätöjen määrä on samalla huimassa kasvussa. Samaan aikaan joudutaan vuokria korottamaan, koska tyhjä asunnottaminen ei tuota vuokranantajalle tarpeeksi. Se on yllättävän nurinkurista.

IHMISELLÄ on oikeus tyydyttyviin asumisoloihin, luke ihmisoikeuksien julistuksessa. Ehkä meidän pitäisi alkaa miettiä asuntotuotantoa enemmän tämän pohjalta. Jokaisella tulisi olla koti, eikä sellaisen saamiseksi ensimmäisenä esteenä pitäisi olla henkilön taloudellinen tilanne. On varsin ongelmallista, että aivan perustarpeilla voidaan tehdä varakkaiden omaisuuksia kartuttavaa bisnestä, vaikkapa asumistuen välillisellä siirrolla omistajalle.

TIETENKIN on mullistavaa ajatella tulevaisuuden rakentamisen perustuvan ihmisoikeuksien luomalle pohjalle, mutta tämä olisi oikea suunta. Planeettamme ei kestä jatkuvaa aivan uudesta rakentamista, suurempaa volyyymiä, kasvua, voittoa. Tarvitaan uudenlaisia avauksia etenkin kasvukeskusten edullisen asumisen järjestämiseksi.

SUOMESSA on lukemattomia tyhjillään olevia asuntoja, mutta useat niistä sijaitsevat väärässä paikassa tarvetta ajatellen. Siellä missä on asunnoille kysyntää, pitäisi asuntojen tyhjänä pitäminen ilman perustetta olla rangaistavaa. Asuntotuotantoa pitää tukea vahvasti, että kaikille löytyy koti. Niin toimisi ihmisoikeusvaltio. ¶

Huikeita grillihampurilaisia hintaansa

Kun seuraavan kerran tekee mieli ehtaa, konstailemattoman maukasta grillihampurilaista, suuntaa Pohjois-Helsingin Tapanilaan! Helsingin Joutsenpuiston hitas-asuntotyömaan edessä seisovasta Grillihamppari-vaunusta saa suosittujen 3 euron hampurilaisten ohella makkara-perunoita ja porilaisia sekä annoksia, jotka vievät nälän mennessään.

KOLMISEN vuotta sitten Grillihamparin perustanut, Tapanilaan kesän lopulla parkkeerannut **Sulo Palmroth** leipoo sämpylät hampurilaisiin itse – ja sen maistaa. Pul-lavan höttömäisen koostumuksen tai kuivakan suutuntuman sijaan sämpylässä on rakennetta ja makua. Itseoppinut hampparimaestro kypsentää ne voinokareessa, kevyesti painellen, varmoin ottein ja turhia hötkyilemättä.

– Ei nämä sen ihmeellisempiä ole kuin muidenkaan tekemät, hän toteaa vaatimattomasti ja jatkaa:

– Hampurilaiset ovat todella suosittuja tällä hetkellä; kaikki tuntuvat tekevän niitä. Ja kukin tekee niitä omalla tavallaan ja tyyllillään; se on minusta hienoa.

Grillihamparin taidonnäyte vakuuttaa jo ensi puraisulla. Taiten kypsennetty pihvi on kotimaista nautaa ja

TEKSTI: SANNA PÖYRY

juuri sopivan mehevä. Lisukkeissa on rutkasti makua. Suolaus on täydellinen. Hämmäisen sumuisena lokakuun aamuna suoraan grillistä tullut hamppari lämmittää mukavasti.

Apetta työmiehille ja asukkaille

Palmrothin mukaan asiakkaita kertyy välillä jonoksi asti. Neljän-viiden ihmisen jono ei ole mitenkään tavaton.

- Toki tilanteet vaihtelevat päiväkohtaisesti paljonkin, hän muistuttaa.

Luukulla käy etenkin vaunun takana olevalla työmaalla työskenteleviä rakennusmiehiä. Työmiesten ohella Grillihampparin antimista nauttivat lukuisat alueen asukkaat.

- Kyllä se tämä hamppari on, joka on suosituin tuotteeni. Myös makkaraperunoita menee jatkuvas-

ti. Ja papat käyvät hakemassa täältä porilaista.

Yhdeksän euron grillilautasella on sekä pihviä että lenkkimakkaraa. Paisuttua lohta ranskalaisten tai paistinperunoiden kera on tarjolla seitsemän euron hintaan. Kasvisvaihtoehtoja Grillihamppari ei tarjoa, eikä Palmrothin mukaan ”kukaan ole niitä vielä toistaiseksi kysellyt.”

- Iltaisin syötävää haetaan eniten mukaan. Siis silloin, kun jaksan pitää grilliä myöhempään auki.

Sosiaalista ajanvietettä ja vapaudentunnetta

Eläkkeellä oleva Palmroth kertoo, että kun ikä ja kunto eivät enää antaneet myöten tehdä fyysisesti raskaita hommia, oli keksittävä muuta.

- Kun näin tämän paikan, menin juttelemaan työmaamestareille. He innostuivat heti kovasti tästä, ja niin homma lähti käyntiin.

Maanantaista perjantaihin yhdestätoista neljään ja sunnuntaina ”muutaman tunnin” asiakkaita palveleva Palmroth nauttii grillityöstään.

- Parasta tässä hommassa on vapaus. Sekä se, kun tulee ihmisiä ja jutellaan; se on hyvää terapiaa. Toisinaan tulee juteltua pidempäänkin jonkun asiakkaan kanssa.

- Jos jäisin vain kotisohvalle istumaan ja teeveetä tuijottamaan, tuntisin itseni ihan tarpeettomaksi. Nyt saan olla päivittäin ihmisten kanssa plus mukavaa sivutuloa siitä, jos kassa näyttää plussaa. ¶

Grillihamppari, Jokipoikasenkaaren ja Joutsentien kulma, 00730 Helsinki

→ Sarjakuva

Monta työtä, monta alaa – yksi työttömyyskassa!
Många jobb, många branscher – en arbetslöshetskassa!

Näin haet ansiopäivärahaa

1. Ilmoittaudu viimeistään ensimmäisenä työttömyys- tai lomautuspäivänä työttömäksi työnhakijaksi TE-toimistoon.
2. Täytä ansiopäiväraahakemus A-kassan eAsioinnissa hakemusjakson päätyttyä.
3. Tarkista, että sinulla on kaikki tarvittavat liitteet päiväraahakemukseen.
4. Lähetä ansiopäiväraahakemus liitteineen.
5. Toimita mahdollisesti pyydetyt lisäselvitykset ja puuttuvat liitteet.

*Jos et voi käyttää eAsiointia, niin ohjeet tähän tilanteeseen löytyvät sivulta:
a-kassa.fi/easioinnin-vinkit/*

- Du hittar **E-tjänsten** och ansökningsinstruktioner från vår webbsida.
- Du kan kontrollera behandlingssituationen och svarstiden för inkommande E-tjänstens meddelanden i sammanhang med behandlingssituationen.

*Om du inte kan använda E-tjänsten hittar du instruktionerna för denna situation på sidan:
a-kassa.fi/sv/etjansten-tips/*

A-kassa.fi

**Seuraa meitä somessa
Följ oss på some**

@AvoinKassa

- **eAsioinnin** ja tarkemmat hakuohjeet löydät verkkosivuiltamme.
- Hakemusten ja eAsiointiin saapuvien viestien vastausajan voit tarkistaa päiväraahakemusten käsittelytilanteen yhteydestä.

Så här söker du dagpenning

1. Anmäl dig senast den första arbetslöshets eller permitteringsdagen som arbetslös arbetssökande till AN-byrån.
2. Fyll i ansökan via A-kassans E-tjänst efter avslutad ansökningsperiod.
3. Kontrollera att du har alla behövliga bilagor för ansökan om dagpenning.
4. Skicka ansökan om dagpenning med bilagor.
5. Leverera eventuella begärda tilläggsutredningar och bilagor som fattas.

Kassa vastaa

Miten ikääntyneiden työttömyysturva muuttuu?

A-kassan etuudensaajien ja koko jäsenistön ikäjakauman vertailu osoittaa, että työttömyys painottuu erityisesti vanhempiin jäseniin.

Ikääntyneiden työnhakijoiden tilanne vaikeutui edelleen syyskuussa 2024, kun lakimuutos poisti työttömyysturvan ikäsidonnaiset poikkeukset. Tämä on toinen merkittävä muutos, joka heikentää ikääntyneiden asemaa, sillä jo vuoden 2023 alussa poistettiin työttömyysturvan lisäpäivät, eli niin sanottu eläkeputki.

Syyskuun lakimuutos poisti työttömyysturvan ikäsidonnaiset poikkeukset. Aiemmin 58 vuotta täyttäneiden ansiopäivärahan määrä ei laskettu uudelleen, jos he olivat kerryttäneet työssäoloehdon, eikä 60 vuotta täyttäneiden päivärahaa laskettu uudelleen, jos he osallistuivat työllistymistä edistäviin palveluihin. Nämä edut on nyt poistettu.

Lakimuutoksen myötä myös 57 vuotta täyttäneiden oikeus velvoitetyöhön ja siihen liittyviin etuuksiin lakkautetaan. Velvoitetyö ei enää kerrytä työssäoloehtoaa, eikä ansioturva makseta veloitteeseen perustuvan palvelun ajalta. TE-toimistot tai kunnat ovat kuitenkin edelleen velvollisia järjestämään velvoitetyötä tai -palveluja, jos ansiopäivärahan enimmäismaksuaika on päättynyt viimeistään 1.9.2024.

Syyskuusta alkaen palkkatuettu työ ei myöskään kerrytä työssäoloehtoaa, paitsi jos kyseessä on alentuneesti työkykyinen tai yli 60-vuotias pitkäaikaistyötön. Näissä tapauksissa työssäoloehdon kertymistä aletaan laskea vasta 10 kuukauden jälkeen, ja 75 % työs-kentelykuukausista huomioidaan.

Ansiopäivärahan porrastaminen, joka tuli voimaan syyskuussa, koskee lisäpäivillä olevia, eikä heidän ole mahdollista palata täyteen ansiopäivärahaan, vaikka he täyttäsivät työssäoloehdon uudelleen. Alennettua päivärahaa maksetaan eläkkeelle siirtymiseen asti. **Tämä muutos ei kuitenkaan koske ennen syyskuuta 2024 alkaneita päiväraha-kausia.** Porrastus astuu voimaan 2.9.2024 jälkeen, kun uusi 12 kuukauden työssäoloehto täyttyy. Jos työssäoloehto on täyttynyt ennen 1.9.2024 ja päivärahaa maksetaan vanhan 26 viikon ehdon perusteella, porrastusta ei sovelleta.

→ *Ikääntyneiden työttömien asema on vaikeutunut, sillä työttömyysturvan ikäsidonnaiset poikkeukset on poistettu, ja pitkittynyt työttömyys heikentää heidän toimeentuloaan. Syyskuussa voimaan tullut ansiopäivärahan porrastus tarkoittaa, että pitkäaikaistyöttömyys johtaa usein työmarkkinatuen varaan, mikä entisestään pahentaa työttömän taloudellista tilannetta.*

Lue lisää A-kassa.fi

Seuraa meitä somessa @AvoinKassa

Ole tarkkana ilmoitusten lähettämisessä!

Postitse lähetettäessä kuoressa on ehdottomasti oltava merkintä: **Rakentaja-lehti/ilmoitukset, PL 307, 00531 Helsinki**

Sähköpostit on lähetettävä osoitteella: **ilmoitukset@rakennusliitto.fi**

Kun lähetät ilmoituksen Rakentaja-lehteen, muistathan merkitä yhteystietosi! Toimitus muokkaa tarvittaessa lehden ilmoitussivuille tulevaa materiaalia. Ilmoitussivuille tarkoitettujen tekstien tulee olla lyhyitä.

Ammattiosastojen syyskokoukset

Lokakuun 15. ja joulukuun 15. päivän välisenä aikana pidettävässä syyskokouksessa:

- a) päätetään niistä perusteista, joiden mukaan osaston toimihenkilöiden kulut korvataan;
- b) päätetään toimintasuunnitelmasta ja talousarviosta seuraavalle vuodelle;
- c) valitaan toiminnantarkastaja ja hänelle varahenkilö;
- d) valitaan puheenjohtaja ja hallituksen varsinaiset jäsenet henkilökohtaisine varajäsenineen;
- e) valitaan edustajat henkilökohtaisine varaedustajineen aluejärjestön edustajakokoukseen;
- f) valitaan tarpeelliset toimikunnat ja jaostot sekä tarvittaessa osaston luottamusmies ja hänen varamiehensä;
- g) päätetään kokouksen koollekutsumistavasta;
- h) asetetaan ehdokkaat aluejärjestön hallituksen jäseniksi;
- i) käsitellään muut mahdolliset asiat

OSASTOTAPAHTUMAT

Os. 001, Helsingin Kirvesmiehet ry, eläkeläisten Kirveskerho 55

Joululounas 10.12.2024 klo 12, Ravintola Scandic Aviacongress, Robert Huberin tie 4, Vantaa, ilmoittautumiset 1.12. mennessä Pentti Nurminen p.040 542 5232, avec mukaan.
Tervetuloa!

OSALLISTU OMAN OSASTOSI SYYSKOKOUKSEEN!

Vaikuta yhteisiin asioihin ja tutustu uusiin ihmisiin osastosi syyskokouksessa, johon jokainen osaston jäsen saa osallistua.

Os. 010, Tampere

Syyskokous to 12.12. klo 18, osaston tilat, Sorinkatu 4 A, Tampere. Esillä sääntöjen määräämät asiat (toimihenkilövalinnat vuodelle 2025) sekä muut esille tulevat asiat. Alustajana kokouksessa Rakennusliiton aluetoimitsija Ville-Veikko Kuusinen. Kahvitarjoilu. Tervetuloa!
Hallitus

Os. 022, Kerava

Syyskokous to 21.11. klo 18, kaupunginkirjasto, Kerava-parvi, Paasikivenkatu 12, Kerava. Esillä sääntöjen määräämät asiat (toimihenkilövalinnat vuodelle 2025) sekä muut esille tulevat asiat. Tervetuloa!
Hallitus

Os. 028, Varkaus

Syyskokous la 30.11. klo 10, Ruokaravintola Amanda, Pirnankatu 4, Varkaus. Esillä sääntöjen määräämät asiat (toimihenkilövalinnat vuodelle 2025) sekä muut esille tulevat asiat. Tilannekatsauksen pitää aluetoimitsija Kimmo Hirvonen. Kokouksen jälkeen ruokailu. Tervetuloa!
Hallitus

Os. 041, Seinäjoki

Syyskokous pe15.11 klo 18, Vapaudentie 32-34 B 18, Seinäjoki. Esillä sääntöjen määräämät asiat (toimihenkilövalinnat vuodelle 2025) sekä muut esille tulevat asiat. Kahvitarjoilu. Tervetuloa!
Hallitus

Os. 051, Jyväskylä

Syyskokous ma 2.12. klo 18, osaston sauna, Vaasankatu 2, Jyväskylä, (käynti sisäpihan puolelta pyöreän tornin vasemmalta puolelta). Esillä sääntöjen määräämät asiat (toimihenkilövalinnat vuodelle 2025) sekä käsitellään muut esille tulevat asiat. Kahvitarjoilu. Tervetuloa!
Hallitus

Os. 076, Pietarsaari

Syyskokous la 14.12. klo 13, TT-Halli Ahlströminkatu 10, Pietarsaari. Esillä sääntöjen määräämät asiat (toimihenkilövalinnat vuodelle 2025) sekä muut esille tulevat asiat. Tervetuloa!
Hallitus

Os. 378, Orimattila

Syyskokous to 28.11. klo 18, Järjestötupa, Rantatie 2, Orimattila. Esillä sääntöjen määräämät asiat (toimihenkilövalinnat vuodelle 2025) sekä muut esille tulevat asiat. Kahvitarjoilu. Tervetuloa!
Hallitus

Os. 079, Porvoo

Syyskokous la 16.11. klo 12, osaston toimisto, Sibeliuksenbulevardi 36, Porvoo. Esillä sääntöjen määräämät asiat (toimihenkilövalinnat vuodelle 2025) sekä muut esille tulevat asiat. Tervetuloa!
Hallitus

Os. 390, Helsingin putkimiehet ja -eristäjät

Syyskokous la 23.11. klo 9, Viides linja 3, Helsinki. Esillä sääntöjen määräämät asiat (toimihenkilövalinnat vuodelle 2025) sekä muut esille tulevat asiat. Tarjolla pikkupurtavaa. Kokouksen yhteydessä jaetaan pikkujouluristeilyn liput ilmoittautuneille. Tervetuloa!
Hallitus

Os. 086, Kokkola

Syyskokous ma 11.11. klo 18, osaston toimisto, Ristirannankatu 7, Kokkola. Esillä sääntöjen määräämät asiat (toimihenkilövalinnat vuodelle 2025) sekä muut esille tulevat asiat. Tervetuloa!
Hallitus

Perinteinen pikkujouluruokailu pe 22.11. klo 19, Snellmankoti, Rantakatu 27, Kokkola. Tanssimusiikista vastaa Jiri Tammilehto yhteineen ja ruokatarjoilusta Herkkuhetki Kentala. Omavastuu jäsen 5 €, avec 15 €, maksu viimeistään su 17.11. tilille FI37 5162 0020 2679 21 (viestiosioon oma nimi). Tervetuloa!
Hallitus

Os.416, Virrat

Syyskokous to 21.11 klo 18.00, Työväentalo, Mäkitie 18, Virrat. Esillä sääntöjen määräämät asiat (toimihenkilövalinnat vuodelle 2025) sekä muut esille tulevat asiat. Tervetuloa!
Hallitus

Os. 437, Lauttakylän osasto, Huittinen

Syyskokous pe 22.11. klo 18, Ay-toimisto, Sahakatu 4, Huittinen. Esillä sääntöjen määräämät asiat (toimihenkilövalinnat vuodelle 2025) sekä muut esille tulevat asiat. Tervetuloa!
Hallitus

Os. 206, Juva

Syyskokous su 17.11. klo 18, Työtuloksen kerhohuone, Peltotie 1–3, Juva. Esillä sääntöjen määräämät asiat (toimihenkilövalinnat vuodelle 2025) sekä muut esille tulevat asiat. Tervetuloa!
Hallitus

Os. 459, Vantaa

Syyskokous pe 15.11. klo 18, Puistokulma, Talkootie 4, Vantaa. Esillä sääntöjen määräämät asiat (toimihenkilövalinnat vuodelle 2025) sekä muut esille tulevat asiat, esim. osaston virkistystoiminta. Kokouksessa jouluruokatarjoilu. Tervetuloa!
Hallitus

Os. 283, Viiala

Syyskokous ke 11.12. klo 18, Viialan Sampola, Vakkistentie 5, Akaa. Esillä sääntöjen määräämät asiat (toimihenkilövalinnat vuodelle 2025) sekä muut esille tulevat asiat. Tervetuloa!
Hallitus

Keski-Suomen rakentajaveteraanit

Pikkujoulut 10.12. klo 14, Cafe & Catering Vilhelm, Ahjokatu 18 Jyväskylä. Ruokailun hinta 2 €/hlö, koskee myös seuralaista. Ilmoittautumiset viimeistään 3.12., mennessä Kaarlo p. 050 542 7290 tai Raimo p. 040 768 8811. Tervetuloa!

OSASTOTAPAHTUMAT

Os. 475, Nilsinä

Syyskokous pe 22.11. klo 17, Mantun kulttuuritalo, Vesitornintie 1, Nilsinä. Esillä sääntöjen määräämät asiat (toimihenkilövalinnat vuodelle 2025) sekä muut esille tulevat asiat. Tervetuloa!
Hallitus

Os. 547, Lahti

Syyskokous pe 29.11. klo 18, Rakennusliiton Lahden toimisto, Hämeenkatu 32 A, Lahti. Esillä sääntöjen määräämät asiat (toimihenkilövalinnat vuodelle 2025) sekä muut esille tulevat asiat. Kokouksen jälkeen ruokailu. Tervetuloa!
Hallitus

MUISTOLLE

Inget Timo

Osastomme pitkäaikainen jäsen Timo Inget kuoli 20.8.2024. Hän oli syntynyt 8.4.1957 ja liittynyt Rakennusliiton jäseneksi 1.6.1976. Muistoa kunnioittaen Os. 059, Oulu

Marja-Leena Kallio

Osastomme pitkäaikainen jäsen Marja-Leena Kallio kuoli 16.6.2024. Hän oli syntynyt 24.8.1945 ja liittynyt Rakennusliiton jäseneksi 1.10.1972. Muistoa kunnioittaen Os. 051, Jyväskylä

Sihvonen Oiva

Osastomme pitkäaikainen jäsen Oiva Sihvonen kuoli 4.7.2024. Hän oli syntynyt 19.10.1928. Liittyi Rakennusliiton jäseneksi 1.1.1951. Muistoa kunnioittaen Os. 077, Mikkeli

ONNEA

80 vuotta

Knuuttila Raimo Unto 26.10., Vaasa
Os. 041, Seinäjoen osasto

SAARROT

Tarkemmat tiedot löytyvät osoitteesta <http://rakennusliitto.fi/saarrot>

Yhteystiedot

Rakennusliitto ry

Siltasaarenkatu 4,
PL 307, 00531 Helsinki
Vaihe: 020 774 003
sähköposti: etunimi.sukunimi@rakennusliitto.fi
www.rakennusliitto.fi

Jäsenrekisteriin toimitettavien asiakirjojen postitusosoite:

Rakennusliitto ry/Asiakirjat, PL 307, 00531 Helsinki

Palvelunumerot:

Jäsenyysasiat	020 690 231
Palveluaika	ma-pe 9-15
Työnantajatilitykset	020 774 3344 tai ta-tilit@rakennusliitto.fi
Palveluaika	ma-pe 9-15
Työehtoasiat	020 690 232
Palveluaika	ma-pe 9-15

Palvelunumeroihin soittaminen maksaa lankapuhelimesta soittaessa liittymäsopimuksen mukaisen paikallisverkkomaksun verran ja matkapuhelimesta soittaessa matkapuhelinmaksun verran.

Palvelupisteiden yhteystiedot löytyvät www.rakennusliitto.fi/yhteystiedot

Kolme tapaa päivittää yhteystiedot:

- pääset kätevästi päivittämään tietojasi mihin vuorokauden aikaan tahansa liiton kotisivuilla olevan eAsiainnin kautta
- ilmoittamalla uusista yhteystiedoista s-postitse osoitteeseen asiakirjat@rakennusliitto.fi
- soittamalla jäsenrekisterin palvelunumeroon p. 020 690 231 ma-pe klo 9-15

Yhteystiedot kannattaa pitää ajan tasalla, jotta saat heti tiedon tärkeistä ajankohtaisista asioista ja parhaan mahdollisen hyödyn Rakennusliiton jäsenyydestä.

Rakentaja

PÄÄTOIMITTAJA
JOHANNA HELLSTEN
P. 040 770 5194

VIESTINTÄPÄÄLLIKKÖ
JANNE MÄKINEN
P. 040 352 1161

TOIMITTAJA
JUKKA NISSINEN
P. 050 2785

**TOIMITUKSEN
ASSISTENTTI**
KRISTA LÄHTEENMÄKI
P. 040 707 8258

**TOIMITUKSEN
SÄHKÖPOSTIOSOITTEET:**
ETUNIMI.SUKUNIMI@RAKENNUSLIITTO.FI

JULKAISUJA
RAKENNUSLIITTO RY

TOIMITUKSEN OSOITE
SILTASAARENKATU 4, HELSINKI

TAITTO
PUNAMUSTA OY,
SISÄLTÖ- JA SUUNNITTELUPALVELUT

POSTIOSOITE
PL 307, 00530 HELSINKI
PUHELIN, VAI HDE 020 774 003

TILOUSHINTA
12 KK/35 €

PAINOPAikka
PUNAMUSTA, FORSSAN YKSIKKÖ
ISSN 0355-8614

ILMOITUSMYynti
HEIDI ANDERSSON
P. 050 528 7770
HEIDI.ANDERSSON@TIETOTALLI.FI

Lehden ilmestymispäivä on perjantai.

Seuraavassa numerossa:

Seuraavassa numerossa näemme, missä ja miten kivimiehiä koulutetaan, millä tavalla hallituksen leikkaukset osuvat kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ja miten työllisyyspalveluiden siirto kunnille tulee vaikuttamaan.

Julkaisupäivä verkossa
13.12.2024

Aineistopäivä
15.11.2024

RAKENTAJA 1/25
Aineistopäivä 17.1.2025
Julkaisupäivä (verkossa) 14.2.2025

RAKENTAJA 2/25
Aineistopäivä 14.3.2025
Julkaisupäivä (verkossa) 11.4.2025

RAKENTAJA 3/25
Aineistopäivä 16.5.2025
Julkaisupäivä (verkossa) 12.6.2025

Ilmoitusvaraukset:

Heidi Andersson
050 528 7770
heidi.andersson@tietotalli.fi

HALUATKO

Rakentaja

-LEHDEN KOTIISI

MYÖS ENSI VUONNA?

Vuonna 2025 Rakentaja uudistuu!

Kehitämme uutistuotantoa verkossa ja mobiilissa, jolloin sinulla on aina taskussasi Rakentajan tuoreita uutisia.

Paperilehti ilmestyy jatkossa 6 kertaa vuodessa.

Saat laadukkaan ja näyttävän lukupaketin kotiisi edelleen maksutta,

kun teet tilauksen Rakennusliiton eAsioinnissa tai

verkkosivuiltamme olevalla lomakkeella (rakennusliitto.fi/tilaa)

Tarvittaessa voit tehdä tilauksen myös jäsenpalvelun kautta:

asiakirjat@rakennusliitto.fi tai puh. 020 690 231 (ma–pe klo 9–15).